

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nissumske årbøger 1990

Nissumske årbøger
1990

Nissumske årbøger 1990

UDGIVET AF NØRRE NISSUM SEMINARIUMS ELEVFORENING

Nissumske årbøger 1990

Udgivet af Nørre Nissum Seminariums elevforening

Redaktion: Hans Colding og Lise Marcussen

Tegninger: Ole Laursen og Christin Mølby Henriksen

Omslag: Josephine Tang: Det gamle træ

Fotos: Poul Lasthein Madsen og Kaj Kingo

Trykt i Christensens Bogtrykkeri, Bogtrykkergården a-s, Struer,
i offset på 115 gram G-print, sats 10 punkt Garamond.

Indhold

- 6 Forord
- 7 Årsberetning 1989/90. Af rektor *H. Fogde*
- 15 Siden sidst. Af lektor *J. Hauge Nielsen*
- 20 Nekrolog over Gitte Jensen. Af lektor *Karen Sørensen*
- 21 Nekrolog over provst E. Madsen. Af lektor *J. Hauge Nielsen*
- 22 Serie: Østeuropa i 1990
- 23 Nr. Nissum – Prag – tur – retur. Af lektor *Hans Colding*
- 26 Fløjlsrevolutionens udstrakte hånd. Af lektor *Ivan Cubra*
- 29 Lidt om et anderledes skolevæsen – Letlands. Af lektor *Mogens Walther*
- 32 Seminarier har 100 års fødselsdag i 1992 – Jønsbo i 1994. Af lektor *Lise Marcussen*
- 36 3 generationer på skole i Nr. Nissum. Af *Ella og Annette Høgild,*
samt Else Margrethe Kristensen
- 40 Rejsebrev fra Nigeria. Af *Jenny Dahl og Annette Høgild*
- 42 Værdier i den danske folkeskole. Af lektor *Sten Abrahams*
- 46 Nye ansigter
- 48 Gå gennem byens lange lige gader. Af *Erik Sommer og Holger Lissner*
- 50 Dimission i HF 1990. Af rektor *Henning Fogde*
- 54 Tale ved HF-afslutningen juni 1990. Af *Birgit Bjerre*
- 56 HF-dimittender 1990
- 63 Dimission af årets lærere 1990. Af rektor *Henning Fogde*
- 66 Dimittender/seminarier 1990
- 69 Af årets dagbog. Ved lektor *Søren Porup*
- 77 Foreningsmeddelelser. Af lektor *J. Hauge Nielsen*
- 79 Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium i 1991

Forord

Uden ur, religion og almanak lever mennesket som et bæst, siges det.

Det ligger heri, at vi *må* standse op, ikke blot lade tiden flyve afsted uden overvejelse, eftertanke.

Årbogens bidrag prøver fra forskellig side at fastholde og belyse året 1990 på Nr. Nissum Seminarium, dels gennem de faste punkter i form af beretninger, taler, meddelelser og minder, dels gennem indlæg, der fortæller om seminariets optagethed af begivenhederne i Østeuropa. Øståbningen er allerede en del af seminariets hverdag, vil det fremgå af denne årbog.

Vi er taknemmelige overfor de mange, der så uselvvisk har ydet bidrag til denne årbog. Derved har I gjort det muligt at gøre årbogen til det, den gerne skal være: et bindeled mellem tidligere og nuværende studerende på Nr. Nissum Seminarium og HF. Vi modtager gerne ideer og kritik fra læserkredsen, så at årbogen også fremover kan udgives i rimelig kvalitet og med et indhold, der må findes relevant for læserne.

Allerede nu kan det afsløres, at der i jubilæumsåret 1992, 100-året for oprettelsen af Nr. Nissum Seminarium, vil udkomme et jubilæumsskrift, som vil blive tilsendt alle medlemmer af Elevforeningen. Til gengæld vil årbogen for 1992 blive ganske lille af omfang.

Hans Colding   Lise Marcussen

Årsberetning 1989/90

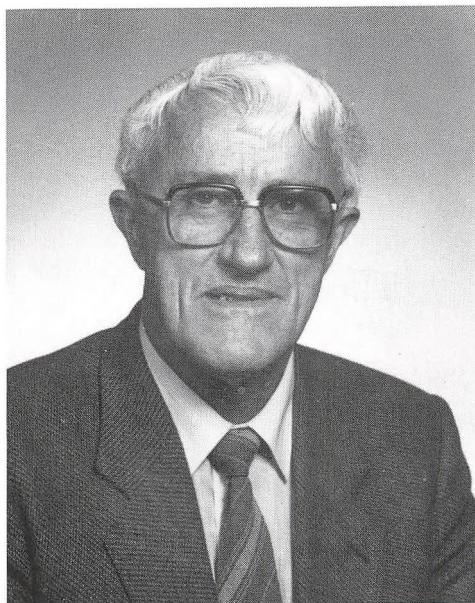
Af Henning Fogde

Efter at det store politiske slagsmål om lærerseminariernes fremtid endeligt blev afgjort med loven af 16. februar 1989, er seminarierne igen begyndt at turde se fremad. 18 seminarier, fordelt over landet, kan nu optage studerende. Nr. Nissum Seminarium og HF er et af dem. Det ville være tåbeligt at benægte, at den politiske usikkerhed om seminarierne i en tid lagde et tryk på det daglige arbejde og forhindrede os i at lægge planer for fremtiden. Usikkerhed og utryghed er den dårligst tænkelige baggrund for nytænkning.

Nu er alt dette historie. For os har det betydet flere studerende, nyansættelser og nyt mod på fremtiden. og der er nok at tage fat på. Ikke blot skal vi konsolidere os og udvide lokalt, vi skal også indstille os på ny lovgivning, både hvad angår administration og indhold af uddannelserne.

Optagelsen 1990

Det er en tendens i tiden, at man sammenligner uddannelsesinstitutioner med forretninger. Sådanne dør som bekendt, hvis kunderne udebliver! Og selv om sammenligningen med det private erhvervsliv halter på flere områder, kan vi i hvert fald glæde os over, at »forretningen« Nr. Nissum Seminarium og HF ikke har manglet kunder i det forløbne år. Allerede tidligt mærker vi en stærkt

øget interesse for studierne. Vi fik mange forespørgsler om såvel HF som seminarieuddannelsen. Den 15. marts, da fristen for tilmelding til HF sluttede, havde vi 147 kvalificerede ansøgere. Resultatet blev 5 nye HF-klasser. Ser man nøjere efter, hvem ansøgerne er, konstaterer man en stor overvægt af piger, velsagtens fordi netop mange piger bruger HF som et trinbræt til sundheds- og pædagoguddannelserne, der jo fortsat er pigernes foretrukne uddannelsesvej. For vort vedkommende er det også karakteristisk, at ca. 60% har et efterskoleophold bag sig. Vi er i meget høj grad blevet efterskolernes HF-kursus.

Læreruddannelsen havde også mange ansøgere. I alt søgte 252 Nr. Nissum Seminarium. Af dem havde 109 seminarieret her som 1. prioritet. Så mange kunne vi desværre ikke optage. Vi havde tilladelse til at optage tre nye seminarieklasser, i alt 84 studerende. Også

disse tal har vi naturligvis set nøjere på. 60% af de optagne er kvinder, 40% mænd. Det er en stigning i mændenes antal, og det er vi glade for. Det er vigtigt, at eleverne i skolen møder begge køn i lærergruppen.

En overgang var vi en smule bekymrede for værelsessituationen i området, men takket være oprettelsen af nye kollegier og tilstedeværelsen af en række private værelser har alle fået et sted at bo.

Nye love undervejs

I forrige samling vedtog folketinget en ny lov for HF-uddannelsen. På forhånd var vi meget spændte på, hvad denne reform ville indeholde. Nogle var også en smule bekymrede for, om uddannelsen evt. ville blive forringet i forhold til gymnasiet. Vi er glade for, at det endnu engang er slået fast, at seminariernes HF-kurser er en væsentlig del af det samlede gymnasiale billede. Der er ikke sket særlig mange ændringer. Optagelseskravene er blevet strammet en smule, fagtilbuddene bliver ændrede og der bliver mulighed for at læse enkelte fag på et såkaldt »højniveau«. Dette sidste skulle overflødig gøre nogle af de noksomme bekendte GSK-kurser ved indgangen til videregående studier. Vigtigst er måske i virkeligheden, at den nye lovgivning giver anledning til en fornyelse af læseplaner og undervisningsvejledninger. Loven får virkning fra august 1991.

Det er efterhånden nogle år siden, undervisningsministeren ligeledes begyndte at tale om en reform af læreruddannelsen. Et læreruddannelsesudvalg afleverede betænkning i foråret 1990, og ministeren har bebudet et lovgivningsinitiativ i denne folketingsamling. En ny lov kan derefter forventes at træde i kraft i 1992. Følger undervisningsministeren

den nu fremlagte betænkning, får vi fra 1992 en læreruddannelseslov, opdelt i 1. del med stor fagtrængsel og en 2. del, der udelukkende koncentrerer sig om linjefag og pædagogiske fag.

Blandt 1. delsfagene er der et par nyskabelser, nemlig faget natur og samfund, samt et fag, der rummer elementer af musik, formning og håndarbejde. Nu kan der jo ske mange ting, før alt dette bliver til lov. Det er nok karakteristisk, at betænkningen ikke rummer megen nytænkning. Den er snarere at opfatte som en ajourføring af den eksisterende lov. Det har fået nogle til at sige, at ministeren i virkeligheden kunne nøjes med nogle ændringer til den eksisterende lov, som de fleste fortsat finder brugbar. Mange seminarierfolk er skeptiske overfor en skarp opdeling i 1. og 2. del. Det vil umuliggøre nogle af de ordninger, vi er glade for, f.eks. samlæsningen mellem to årgange i linjefagene. En sådan samlæsningsordning har Nr. Nissum Seminarium i øjeblikket, og det er baggrunden for, at vi kan udbyde alle folkeskolens fag som linjefag inden for en toårig periode. Det ville være ærgerligt at få mulighederne begrænset her.

En ny læreruddannelseslov vil formentlig også give nye regler for styringen. Statsseminarierne vil få bestyrelser, som vi har kendt dem på de private seminarier i mange år, og som vi har været glade for. En bestyrelse, bredt sammensat, giver en kontakt til og en påvirkning fra det samfund, vi uddanner lærere til. Den ville vi nødtigt undvære.

Et pædagogisk center

På trods af nedskæringer og besparelser på skole- og uddannelsesområdet har der de seneste år været iværksat en række udvik-

Seminariets gamle bygninger, Sparta, Athen og Theben er blevet renoveret i de forløbne måneder. Nu har de fået fine gavlfignurer som dengang for næsten 100 år siden. Fotos: Poul Lastbein Madsen.

lingsarbejder først og fremmest i folkeskolen. Mange har været støttet af folkeskolens udviklingsråd. Særligt i de seneste år har seminarierne været stærkt involverede. Det gælder også hos os. Nu er statens penge ved at være brugt op, og i drøftelsen af den fortsatte udvikling på skoleområdet er der gentagne gange blevet peget på seminarierne som »pædagogiske centre«. Seminarierne ligger jo spredt over hele landet og har en række ressourcer, der kan trækkes på i mange sammenhænge. Samtidig vil en forøget deltagelse i den lokale skoles udvikling give seminarierne im-

pulser og holde dem fast på deres opgave. Så langt så godt. Netop i efteråret 1990 er man i gang med en landsdækkende undersøgelse af seminariernes rolle og muligheder på dette område.

Nu er alt dette ikke særlig nyt for Nr. Nisum Seminarium. Beliggende i det tyndt befolkede Vestjylland deltager vi naturligt i en lang række projekter både af pædagogisk og af kulturel karakter. Fra de seneste år kan man nævne skoleudviklingsprojekter som »Idræt på tværs«, »Barn i Miljø-Danmark« og en række andre. Man kan også nævne Lemvig

kommunes store teknologiprojekt, hvor Nr. Nissum telehus har spillet og stadig efter selve projektets afslutning spiller en stor rolle.

Ældrepedagogisk Center med dets omfattende kursusvirksomhed og formidlingsenheden i Nr. Nissum under Socialministeriets udviklingsmidler er udviklingsprojekter, der ganske vist rækker langt ud over folkeskolen, men som knytter bånd mellem seminarium, voksenundervisning og socialpedagogisk virksomhed.

Kulturelle arrangementer som Teologisk Voksenundervisning og det store årlige kor- og orkesterstævne samt udvekslingsprogrammer og videreuddannelsesprogrammer for udenlandske lærere kompletterer billedet.

Vi er således godt rustede til et videre arbejde med den omtalte centertanke. Overvejelserne i de kommende år må formentlig rette sig mod, hvordan disse mange ting styres og prioriteres, så de stimulerer seminariets hovedopgave: at uddanne nye lærere.

Det daglige liv på seminariet

Udvidelserne både i HF og på seminariet har fordret en række nye ansættelser af lærere. Fra Herning Seminarium kom allerede sidste år mag. art. Lone Jensen, der underviser i dansk. Lone har tidligere været ansat hos os, så det er en gammel kending, vi nu henter tilbage. I år er ligeledes fra Herning Seminarium overflyttet cand. pæd. Troels Johansen, der underviser i pædagogiske fag. I geografi og engelsk har vi nyansat cand. mag. Christopher Denby, i dansk cand. phil. Lone Suhr og i historie og tysk cand. mag. Susanne Vigsø. Endelig har vi nu ansat cand. psyk. Viggo Larsen på heltid.

Vi har også enkelte timelærere tilknyttet, så lærerstaben er på i alt 57. En enkelt lærer har

fået orlov i de næste to år. Det gælder H.J. Scheel Andersen, der som leder af Ældrepedagogisk Center har fuldt op at bestille her. Centret har i øjeblikket 6 fastansatte medarbejdere. Scheel Andersen har været praktikleder ved seminariet i en årrække. Dette job bestrides nu af seminarielektorerne Alfred Pedersen og Jan Michel.

Med næsten 600 studerende samt skiftende kursushold summer institutionen af liv fra morgen til aften. Desværre måtte vi på statens foranledning opsig lejemålet med lærerråds-kollegiet Minerva i 1989. Her havde vi nogle udmærkede undervisningslokaler. Dem har vi ikke mere, og kollegiet er nu solgt til en privatmand, der i øjeblikket ombygger husene. Det videreføres som kollegium og lejligheder. Det er værd at notere sig, at der med dette bortsalg er sat punktum for et lille stykke Nr. Nissum-historie. Gennem mere end tyve år har en gruppe mennesker med tilknytning til seminariet og de seneste mange år med lektor Tage Ringgaard som formand gjort et stort stykke arbejde for at hjælpe seminariet med lokaler og skaffe billige boliger til studerende. Det skylder vi dem tak for.

Færre lokaler og flere studerende! Det betyder, at vi skal rykke sammen. De pædagogiske fag har nu til huse på øvelsesskolen, som vi har et godt samarbejde med. Det er en spændende fornyelse, at de studerende allerede i studietiden daglig færdes i kommunal skole og på nært hold oplever dens rytme. På seminariet udnyttes hvert rum. Takket være en ekstrabevilling fik vi i 1990 ombygget den ældste af seminariets bygninger, »Athen«, så der blev et klasselokale og igen kollegieværelser på toppen! Det er blevet ganske flot. Vi fik også ombygget og udvidet kantinen en smule, bl.a. fik vi en vinterhave og nye moderne farver. I disse EDB-tider må vi naturligtvis

»Borgen« er i det forløbne år blevet nyindrettet og malet i lyse farver. En vinterstue er blevet bygget til – ses her udefra.

også udvide på dette område. Senest har seminariets bibliotek fået EDB, så en række af de store kataloger og kartoteksskabe efterhånden kan afløses af EDB-programmer.

Udlændinge på seminariet

Det er allerede nævnt, at Nr. Nissum Seminarium og HF har såvel udvekslings- som kursushold fra udlandet. Nogle af disse initiativer er næsten blevet tradition. Det gælder udvekslingsprogrammerne mellem danske og nordirske skoleelever, der er udviklet af Nr.

Nissum Seminariums engelsklærere med det formål at skabe kontakt på tværs af konfessioner og politiske skel. Hele dette arbejde er efterhånden lagt i helt faste rammer og har fået sin egen organisation med støtte fra såvel Danmark som Nordirland.

I 1989-90 har vi sammen med Danmarks Lærerhøjskole i Skive haft en række tyrkiske lærere til videreuddannelse i faget engelsk, og i 1990 har vi udbygget en meget spændende kontakt til Østeuropa. Historien er den, at en af seminariets lærere, Steen Liebe Hansen, er magister i tjekkisk og på denne baggrund har

formået at skabe en kontakt til det tjekkoslovakiske undervisningsministerium. Denne kontakt har udviklet sig til udvekslingsbesøg mellem gymnasieelever fra Prag og HF-klasser herfra. Således har 100 elever i efteråret 1990 været på en uges ophold i Prag, ligesom vi har huset 100 elever fra Prag i en uge i august. Vi tror, det kan åbne nogle perspektiver både hos de fremmede og hos vore studerende.

Med hjælp fra udenrigsministeriets Østpulje-midler afvikler vi i dette efterår to månedskurser for tjekkoslovakiske lærere i faget engelsk, der pludselig er blevet 1. fremmedsprog i tjekkoslovakiske skoler. Kurserne er såkaldt »indtægtsdækket virksomhed« og er altså samtidig med, at de er en pædagogisk udfordring, også et led i driften af »forretningen Nr. Nissum Seminarium & HF!«

Ganske vist var de tyrkiske lærere på kursus i Nr. Nissum for at lære mere engelsk, men her har de fået tid til at besøge formningslokalet.

Forventningsfulde tjekkiske lærere på engelsk-kursus i Nr. Nissum, her stående foran »Det gule« sammen med deres lærere: Anders Bendsen, Bodil Led og Chris Denby.

Seminarium i snart 100 år

I 1992 kan Nr. Nissum Seminarium fejre 100 års jubilæum. Ingen kunne vel for 100 år siden i deres vildeste fantasi forestille sig, hvordan det hele ser ud nu snart 100 år efter. Vi lever i et samfund, der på snart sagt alle områder er anderledes end dengang. Skolen og læreruddannelsen er også en ganske anden, end den var. De kirkelige og kulturelle forhold er helt anderledes, og sådan kunne man blive ved.

Et 100-årsjubilæum er derfor en god lejlighed til at standse op, ikke for sentimentalt at dvæle ved en fortid, der jo ikke kommer tilbage, selv om nogle måske synes, der var ting, som var bedre dengang. Men jubilæet giver lejlighed til en slags status. Samtidig kan vi forsøge at tegne nogle linier for den udvikling, der skal komme, og som vi gerne vil være med til at forme.

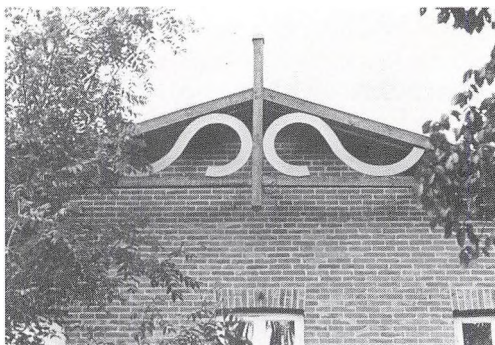
Jubilæet giver os en kærkommen lejlighed til at hilse på en række mennesker, der gennem årene har haft deres gang på Nr. Nissum

Seminarium og HF. Det være sig studerende, medarbejdere eller forældre og venner. Vi får også lejlighed til at hilse på lokale kontakter, samt embedsmænd i den centraladministration, der engang imellem har rystet på hovedet af de gale mennesker derovre i Vestjylland.

Vi vil gøre det ved en række jubilæumsarrangementer og ved et større jubilæumsarrangement lørdag den 2. maj 1992. Elevforeningen vil udgive en særlig jubilæumsbog sammen med årets udgave af Nissumske Årbøger. Faktisk er der endnu flere ideer til overvejelse i øjeblikket. Dem vil vi fortælle mere om i det kommende år.

På en af seminariets gamle bygninger står fortsat stifterens valgsprog »Bed og arbejd«. Nok ikke så få har i tidens løb studset ved denne gamle indskrift. Den lød lidt »from«, og slet ikke så få har vel ment, at ordene var hentet i Bibelen. Det er de nu ikke. De stam-

mer formentlig fra Bernhard af Clairvaux, der levede fra 1090 til 1153, og som var en af klosterbevægelsens store mænd. Bernhard levede i en tid, hvor sværmeri og en slags åndelig himmelflugt var en risiko for nogle, mens andre derimod var tilbøjelige til at lade det daglige slid og slæb fylde hele tilværelsen. Heroverfor stillede han så sit »Bed og arbejd« som en appel først og fremmest til sine klosterbrødre om ikke at falde i en af disse to grøfter. Jeg forestiller mig, at det var netop denne balance i tilværelsen, hvor man på én gang fastholder den eksistentielle dimension og samtidig søger en forankring i et aktuelt og praktisk engagement, der også fik Nr. Nissum Seminariums stifter, Adolf L. Hansen til at vælge sig netop dette valgsprog. Uanset alle ændringer i vilkår og samfundsforhold er vi vel tjente med fortsat at holde os denne balance for øje – også på den anden side af de 100 år.

Siden sidst

Af J. Hauge Nielsen (51)

Efter at seminariernes antal over en årrække er gået ned fra 29 til 19, er der kun to egentlige landseminarier tilbage. Nr. Nissum Seminarium er det ene.

Gennem tiderne har landseminarierne sat deres præg på de områder, de var placeret i. Ofte har deres tilstedeværelse ført til, at andre skoler er blevet oprettet i nærheden. For Nr. Nissums vedkommende er denne tendens særlig udtalt. Foruden Seminarium og HF er der, som det fremgår af denne artikel, fem andre skoler i området. Nr. Nissum er fra at være en seminarieby blevet en skoleby.

Skolerne har deres eget indre liv, sådan må og skal det være. Men de har også en side vendt ud mod det omgivende samfund – en vigtig side. Der finder en vekselvirkning sted i med- og modspil til gavn for begge parter. Skolerne, grupper af elever/lærere eller enkeltpersoner har således ofte været igangsættere af lokale aktiviteter.

Med de bestræbelser, der idag er på det pædagogiske område, hvor bl.a. samspillet mellem skoler og deres omgivelser synes at skulle få en større betydning, må et seminarium som vort siges at have gode muligheder. Tankerne er ikke nye for os.

Det er i god samklang med sådanne ideer, at årbogen ser sig omkring i lokalområdet. Men det er naturligvis også, fordi det er god vestjysk skik at værdsætte godt naboskab.

Nr. Nissum Skole

Skolen har ca. 300 elever fordelt på 19 klasser. Heraf er fire centerklasser under § 19.2, og én klasse er en kommunal specialklasse. Der findes desuden en 10. klasse ved skolen. Lemvig kommune har placeret sine 10. klasser i Lemvig og Nr. Nissum.

I år er der ansat seks nye lærere ved øvelsesskolen, to lærere har fået bevilget orlov, og én er gået på pension. Der er i øjeblikket normeret 10 stillinger ved skolen som specielle øvelsesskolelærerstillinger. Der skal efter gældende lov være 17 sådanne stillinger ved en øvelsesskole tilknyttet et trespors seminarium. Skolens øvrige lærere må derfor påtage sig en anseelig del af praktikundervisningen. Denne

undervisning er nu planlagt sådan, at den kan omstilles til de krav, en kommende læreruddannelseslov måtte stille.

Skolen har udviklingsarbejder i gang i dansk i 4. klasse, i specialklasser samt i fransk i 8. og 9. klasse.

Arbejdet i fransk samt projektet »Ildræt på Tværs« løber på sidste år. Skolen er også i år med i en udveksling med nordirske skoler.

Nr. Nissum Efterskole

Skolen startede 1990 med en meget spændende og stor investering. Det nedlagte plejehjem »Elmely« blev købt for her igen at få en egentlig højskole i gang. Restaurering af bygningen, indkøb af inventar samt ansættelse af personale pegede altsammen henimod et godt sted at komme på højskole.

Trods alle anstrengelser og et stort forarbejde måtte bestyrelsen indstille forsøget på at genstarte højskolen. Der skal være 20 elever, for at et kursus er berettiget til statsstøtte – og der var kun fem elever indmeldt.

Uden tilskud af nogen art skulle forsøget udelukkende finansieres over skolens formue, hvilket selvsagt satte sine grænser.

Alle kræfter samler sig derfor igen om Nr. Nissum Efterskole, som har fuldt hus, og som glæder sig over at kunne tilbyde eleverne en bred vifte af fag.

Mange elever boltrer sig i skolens egen svømmehal eller i idrætshallen, mens andre nyder de gode faglokaler til håndarbejde, træ- og metalsløjde, motorlære, elektronik, datalære o.s.v.

En stor gruppe af elever bliver på skolen mere end et år. Mange kommer fra hjem, som er klar over, at man skal være i god tid for at sikre sig en plads på skolen. Beskæringer i de

offentlige tilskud skulle ikke gerne ændre på dette forhold.

Kongensgård Landbrugsskole

Med den strukturændring, der sker i landbruget i retning af større enheder, flere deltidslandmænd og flere funktionærstillinger, har landboorganisationerne i samarbejde med landbrugsskolerne fundet det rigtigt at ændre landmandsuddannelsen.

Den nye uddannelse, der blev påbegyndt i august 1989, er opbygget i moduler. Der er fire moduler ialt. De unge har mulighed for at tage alle moduler eller nøjes med et, alt efter hvad de ønsker at bruge uddannelsen til. I hvert modul er der en praktikperiode og et eller to skoleophold. Den nye uddannelse skal lette tilgangen for dem, der kommer fra ikke-landbohjem.

På Kongensgård Landbrugsskole tilbydes kurser under modul 1. Sideløbende med den nye uddannelse har skolen også i år haft kurser efter den gamle uddannelse.

Skolen har kunnet glæde sig over en god tilgang af elever på såvel den gamle som den nye uddannelse. Fra februar 90 til oktober 90 har alle pladser været optaget. Holdet, der begynder til februar 91, er også fuldttegnet.

Fra Lemvig Gymnasium deltager 54 elever i »Grøn Linie« på Kongensgård Landbrugsskole. De får en fuldgyldig studentereksamen og modtager samtidig så megen landbrugsundervisning, at det svarer til den teoretiske del af modul 1. Eleverne er på skolen i 5 hele uger, heraf de to i sommerferien, samt et antal eftermiddage.

Også i landbruget er det nødvendigt med efteruddannelse. I det forløbne år har 86 landmænd og landmandskoner været på efteruddannelse på Kongensgård Landbrugsskole.

Fenskær Efterskole

Skolen har i år påbegyndt opførelsen af en sløjdehal og et undervisningshus til gartneri- og jordbrug. K. Helveg Pedersen, der er formand for »Foreningen til de sent udviklede vel«, formidleder gennem kulturministeriet en ekstraordinær bevilling på 1 mill. kr. til dette byggeri.

Når de nye bygninger tages i brug, vil skolen omdanne det nuværende sløjdelokale til værksted for formning, foto og video. Måske bliver der endda plads til et undervisningslokale mere. Skolen har fra sin start haft kollegieværelser nok, og nu ser det ud til, at den også bliver godt stillet med hensyn til undervisningslokaler.

Der er i øjeblikket et forsøg i gang under kulturministeriet med støtte fra SUM-midlerne. Forsøget er toårigt. Det første år, 3U-året, finansieres af kulturministeriet og af SUM-midlerne samt kommunerne, hvorfra eleverne kommer. Det andet år, 3U-erhverv, finansieres udelukkende af EF-midler og kommunerne.

Forsøget er inspireret af K. Helveg Pedersens tanker om en tredje uddannelse for de sent udviklede. Man forsøger at give eleverne en positiv selvopfattelse, give dem muligheder for at klare sig selv samt at se realistisk på deres fremtidsmuligheder.

Da der desværre ikke findes nogen lov, der giver økonomisk dækning for udgifterne, er skolen stærkt afhængig af SUM-midlerne. Men heldigvis har kommunerne vist stor interesse for forsøget.

Fenskær Efterskole har 60 elever og dertil ca. 15 på 3U-skolen.

Den jyske Pensionisthøjskole

Skolen begyndte året med kursus- og konfe-

rencevirksomhed. I samarbejde med Ældre-pædagogisk Center i Nr. Nissum havde skolen et kursus for beboerråd på plejehjem samt et kursus i brugerstyret udvikling. Årets pejlingskonference handlede om, hvorledes ældres erfaringer kan gøres til en væsentlig faktor i den kulturelle udvikling. Mellem 50 og 70 af de mest aktive kultur- og socialfolk fra hele landet deltog. Skolen har derudover medvirket ved EDB-kurser for formidlingsenheder og seminarier.

Højskoledriften er i det sidste år gået stort set, som skolen hidtil har oplevet det. Dog har der været en vigende tilslutning. Ikke alarmende. Det drejer sig om en nedgang på ca. 100 kursister. Men året før var også usædvanlig godt med hele 1600 kursister.

Skolen venter spændt på, hvorledes reglerne for statsstøtte bliver fremover. Der er tegn på, at der kommer en meget mærkbar begrænsning. Pensionisthøjskolen prøver naturligvis på at tage højde for en sådan situation.

I oktober-november er skolen kommet med i et spændende projekt kaldet Cheminovaskolen. Fabrikken Cheminova har haft svigtende afsætning og har derfor besluttet at standse produktionen i fire uger. I disse uger bliver 321 medarbejdere sendt på kurser, og nogle kommer altså på pensionisthøjskolen.

Den jyske Pensionisthøjskole er, som det ses, stadig aktiv og trives med sin dagligdag og sine mange initiativer.

Ældrepædagogisk Center

I det forløbne år er centrets aktiviteter atter steget kraftigt. Arbejdet i de nordiske lande er ikke i voldsom udvikling. Dette skyldes ikke manglende behov eller muligheder, men udelukkende en begrænsning af centrets kapacitet.

tet. I Danmark derimod er indsatsen øget betydeligt.

Denne udvidelse skyldes flere forhold:

- der er en stadig stigende interesse for grundkurserne.
- omlægningen af sundhedsuddannelserne stiller krav om en særlig kursusvirksomhed.
- senildemansområdet kræver større og større opmærksomhed.
- endelig kræver det fortsatte samarbejde med Seminariet og Storkøkkencentret mere og mere.

På centret glæder man sig over at arbejde med problemstillinger, som utroligt mange mennesker synes er væsentlige.

Sogneforeningen

Foreningen bliver stadig mere synlig. Den afholder en række arrangementer og arbejder med på at løse problemer i lokalområdet. Den har f.eks. medvirket ved løsningen af affalds- og genbrugsproblemer. Den har været med til at reetablere cykelstier og legepladser.

Det skal naturligvis også nævnes, at den har været stærkt engageret i planlægningen og gennemførelsen af Nr. Nissum Festuge. (Omtales andet steds i årbogen).

Det har været kendetegnende for foreningen, at den lægger vægt på at samarbejde med sognets andre foreninger. Herved bringes flere grupper sammen, og større arrangementer kan lettere gennemføres.

Andre kulturelle aktiviteter

Høstfest

Denne tradition fortsættes. Festen har natur-

ligvis ændret sig gennem årene. Der er forskel på at være i en høvlehal, sådan begyndte den, og så at være i den store Østhal.

Samtidig med at genkendelse af festen er klar, sættes der på fornyelse. Det er en balancegang. At festen gennem årene har kunnet samle virkelig mange mennesker vidner om, at det er lykkedes.

Kor- og orkesterstævne

I januar afvikledes det 13. kor- og orkesterstævne og som sædvanlig med stor succes.

Idemand og inspirator har i alle årene været Holger Møl Christensen. Nu, hvor han holder op, skal der lyde en stor tak for det store slid gennem alle årene. I årenes løb har ca. 4000 deltaget i et eller flere stævner. De skylder alle Møl Christensen tak for den musikalske oplevelse og det samvær med andre musikudøvere, han har givet dem.

Teaterkredsen Limfjorden

Teaterkredsen er blevet en fast del af egnens kulturelle liv. I år har den f.eks. præsenteret sig med følgende program:

Henrik og Pernille, komedie af Holberg.

Mod til at dræbe, drama af svenskeren Lars Norén.

Cocktailtimen, lystspil af den amerikanske forfatter A. R. Gurney.

Trold kan tæmmes, komedie af Shakespeare.

Amadeus, drama af Peter Shaffer.

Her er blot nævnt de fem forestillinger i det alm. abonnement.

Teologisk Voksenundervisning

I år afholdes kurset for 10. gang. Det har især gennem de senere år haft stigende tilslutning.

Temaet for de 6 foredrag er »Kirke og Kultur i 90'erne«. Kurset er planlagt i samarbejde

med Nordvestjysk Folkeuniversitet, og møderne er placeret over 6 lørdage i vinterhalvåret.

Erhverv

Sognets to store erhvervsvirksomheder er stadig fiskeforædlingsfabrikken JEKA med 35-40 ansatte og trævare-fabrikken DAQUA med 15-18 ansatte. DAQUA fremstiller halvfabrikata og eksporterer den største del til Holland, Vesttyskland og Sverige. Fabrikken har også haft kontakt til Østtyskland, men det tager tid at få en egentlig forbindelse etableret.

Nr. Nissum Festuge

Mandag d. 10. september indledtes Nr. Nissum Festuge med et arrangement i seminariets festsal. Salen var stuvende fuld. Man præsenterede gospelsangerinden Etta Cameron, som med sin fantastiske stemmepragt og indlevelsesevne henrykkede publikum, der til sidst sang og klappede med. En stor oplevelse for alle tilhørere.

Men festugen bød på meget andet. Alle sognets foreninger deltog med arrangementer af forskellig art, foredrag, musikgudstjeneste, film, hobbytræf m.m. Foreningerne havde aflyst deres almindelige arrangementer i festugen, hvor aktiviteterne også foregik både eftermiddag og aften. Bag denne uge, hvis ide det var at bringe sognets beboere sammen efter andre mønstre end de sædvanlige, lå lang tids energisk arbejde.

De forskellige foreninger var gået sammen om et projekt, der fik navnet: »Kulturelt socialt samvirke i Nr. Nissum«, et navn, der samtidig er en programklæring. Dette projekt søgte og fik midler fra SUM – socialministeriets udviklingsmidler. Festugen, der fik et godt og velbesøgt forløb, var det første resultat af dette samvirkes arbejde.

Rundturen er slut, næsten slut. Det skal nævnes, at der i nærheden af seminariet tæt ved øvelsesskolen er opført 12 ældreboliger. I tilslutning til disse er et ældrecenter etableret. Det er allerede ramme om mange aktiviteter.

Gitte Jensen

Af Karen Sørensen

*Født 21/1 1951 i Esbjerg.
Student fra Struer Statsgymnasium 1970.
Bifag i idræt fra Odense Universitet 1973.
Ansæt på Nr. Nissum Seminarium 1973.*

»Gitte er død!« – sådan har jeg mange gange i årets løb måttet sige, når tidligere studerende har spurgt til, hvordan det stod til i Nissum. Reaktionen har også altid været den samme: »Nej, det kan da ikke passe – jamen, har hun da været syg? – Hvor er det dog forfærdeligt. Hun var så fuld af livskraft!«

– Og for hver gang jeg oplever denne situation, dukker alle minderne op. Minderne om et menneske, som gav så meget af sig selv til sine omgivelser, og som havde næsten uudtømmelige kilder at øse af. Selvom sygdommen allerede i starten ramte hende hårdt, lod hun sig aldrig mærke med det, og 3 år skulle gå, inden hun måtte bukke under.

I 16 år var vi kolleger i faget idræt, og i alle de år oplevede jeg et menneske, som altid var dybt engageret i fagets udvikling og seminariets dagligdag – også selvom hun på et tidspunkt, ved siden af et fuldtidsjob, skulle passe små børn og tage en lærereksamen. Det var fantastisk – og kun hendes viljestyrke gjorde, at det kunne lykkes. Gitte var skarpsindig, havde klare standpunkter, og der var altid overensstemmelse mellem det, hun sagde og gjorde. Endvidere arbejdede hun altid for sa-

gen og aldrig for personlig vinding, hvilket gjorde hende til en meget fin samarbejdspartner. Gittes engagement i seminariets dagligdag viste sig bl.a. gennem hendes arbejde med temadage. Der kom hendes evner til at strukturere og organisere i særlig grad frem, og den sidste store indsats oplevede vi, da hun med stor dygtighed ledede et fremtidsværksted for seminariets lærere.

Som menneske var Gitte altid den givende. Når hun om morgenen steg ud af sin bil og dansede hen over brostenene til idrætsafdelingen – om sommeren altid barfodet, eller når hun på ture med de studerende førte an på de lange fjeldture om dagen og på dansegulvet om natten eller som regningsmand i hotellets svømmebassin eller frygtløst og tillidsfuldt kastede sig ind i nye ukendte ting, ja, så blev vi alle klar over, at her var et menneske af ganske særligt format og tilsyneladende med uanede mængder af energi og altid i fin balance med sig selv. Den indre ro og balance lagde jeg mest mærke til, når hun sad helt afslappet på en stol med et let smil om munden, piben i hånden og den blå blikæske stående på bordet foran sig.

Provst Edvard Madsen

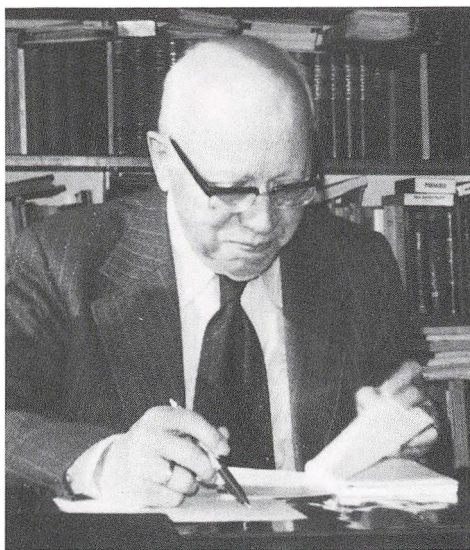
Af J. Hauge Nielsen

I april måned døde provst Edvard Madsen, Lemvig, 84 år gammel.

Edvard Madsen stammede fra Agger i Thy. Her voksede han op i et fiskerhjem som den yngste af en børneflokk på elleve. Det stærke menighedsliv, der var i Agger, og som hans hjem naturligt tog del i, satte sit præg på Edvard Madsen og gav ham lysten til at blive præst.

Det er ikke stedet her at beskrive hans lange virke. Det skal blot nævnes, at efter en præstegerning på Vestsjælland kom Edvard Madsen i 1961 til Vestjylland som præst for Gudum og Fabjerg sogne. Dette embede varetog han, indtil han i 1975 tog sin afsked, 70 år gammel. I en årrække var Edvard Madsen desuden provst for Lemvig provsti.

Edvard Madsen interesserede sig stærkt for ungdom og skoleforhold. Det var derfor naturligt, at han i 1966 sagde ja til at indtræde i seminariets bestyrelse. Samtidig blev han formand, en post, han bestred i 13 år. Folk, der har arbejdet sammen med Edvard Madsen, husker ham som den venlige, ofte humoristiske, men også faste formand, der lagde vægt på, at også under moderne former skulle seminariets udgangspunkt være synligt.

Edvard Madsen lagde ikke skjul på sit tilhørsforhold til Indre Mission. Hans venlige væsen og hans evne til at lytte til mennesker, til at forsøge at forstå også personer, hvis synspunkter var andre end hans, gjorde ham til en skattet samtalepartner.

Seminariet husker ham som en god formand i en tid, der stillede endog meget store krav til bestyrelsen og ikke mindst dens formand. Seminariet skiftede status til fuld statsstøtte, og en overgang var nedlægningsstruslen ubehageligt nær. Det var, mens Edvard Madsen var formand, at HF kom til, og seminariet derved fik en langt større berøringsflade end hidtil. I denne periode var der brug for ro, overblik og besindelse, egenskaber, som vi netop husker Edvard Madsen for.

Østeuropa 1990

Af Hans Colding

Året 1989-90 vil fremover blive husket som det år, da et massivt folkeligt pres fejede de gamle, betonstive kommunistiske regimer væk i Østeuropa og derved åbnede op for en demokratisk udvikling. På Nr. Nissum Seminarium er vi allerede blevet kraftigt involveret i denne udvikling. Der er i løbet af året blevet planlagt og til dels gennemført 3 store projekter omkring Tjekkoslaviet som omtalt andetsteds i årbogen.

Dette har vi valgt at markere i årbogen med en mindre serie af artikler, der ud fra vort ståsted omhandler begivenhederne i Østeuropa. Der fortælles først om mødet mellem 2. HF'erne i Nr. Nissum og deres jævnaldrende fra Prag, dernæst delagtiggør Ivan Cuhra, der selv er politisk flygtning fra Tjekkoslaviet 1968, os i sine overvejelser i anledning af revolutionen i hans fødeland i 1989, »fløjlsrevolutionen«. Endelig beretter lektor Mogens Walther om sine indtryk fra en rejse i Letland, specielt om det lettiske skolevæsen.

I 1990 blev 3 store projekter omkring Tjekkoslaviet planlagt og bragt til udførelse på Nr. Nissum Seminarium. Der er flere anledninger hertil. Den mirakuløse åbning og demokratisering i de østeuropæiske lande i det forløbne år bevirkede straks en betydeligt forøget interesse for disse indtil nu så ukendte lande. Undervisningsministeriet opfordrede danske undervisningsinstitutioner til at optage kontakt med skoler og institutioner i Østeuropa og stillede midler hertil i udsigt (»Østpuljen«).

Nr. Nissum Seminarium tog udfordringen op. Vi er så heldige at have en kollega iblandt os, der har tjekkisk som fag, og som har kontakter i Tjekkoslaviet, Steen Liebe Hansen. Denne kom da i de følgende måneder til at fungere som hjerne og hjerte i organisering og udførelse af 3 store initiativer omkring Tjekkoslaviet:

1. *Efteruddannelse og videreuddannelse af tjekkiske og slovakkeiske lærere i faget engelsk.* Undervisningen finder sted på Nr. Nissum Seminarium i efterårssemestret 1990. Seminariets engelsklærere medvirker i dette kursus.
2. *Et kursus i dansk sprog og litteratur for tjekkiske og slovakkeiske magistre med dansk som fag vil finde sted i januar 1991.* Her vil seminariets dansklærere medvirke.
3. *Et udvekslingsprogram mellem Nr. Nissum Seminariums HF-kursus og to gymnasier i den tjekkoslovakkeiske hovedstad, Prag.*

Prag – Nr. Nissum

– tur – retur

Besøg og genbesøg

*Tjekkiske gymnasiaster på besøg
i Nr. Nissum*

I august var 2. HF'erne værter for ca. 100 tjekkiske gymnasiaster. De tjekkiske gæster boede hos og bispistes hos vore 2. HF'ere. Tjekkerne kom kørende hele den 1200 km lange vej fra Prag i 3 store Skoda-busser. Gymnasiasterne var ledsaget af 5 lærere og 3 chauffører.

Programmet bestod af ture rundt i Vestjylland til forskellige mål, bl.a. Thyborøn, Hjerl Hede, Mønsted Kalkgruber (med underholdning ved violinist og kalkgrubeejer Anker Buch).

Der var desuden fællesarrangementer sammen med vore HF'ere, samt fællestimer med de danske studerende, hvor det var praktisk muligt.

Tjekkerne fik lommepenge af de danske værter, så at de kunne klare sig her i landet og evt. gøre mindre indkøb her. Tilsvarende fik vi lommepenge af vore tjekkiske værter, da vi ankom til Prag.

De tjekkiske gæster har udelukkende udtrykt sig positivt om forløbet af deres vestjyske uge. Vi har kontaktet en af de tjekkiske lærere, Radmila Dostálova, og bedt hende formulere nogle af sine indtryk fra besøget i Danmark.

Radmila Dostálova fortæller: »Da vi sad i busserne på vej til Danmark, vidste ingen af os, hvor vi egentlig var på vej hen. Ingen af os

havde nogensinde været i Danmark før – end-sige Vestjylland – hvor var det? Kunne vi overhovedet finde vej dertil? Kun vidste vi, at Nr. Nissum lå meget langt væk fra København! Vi var spændte på, ja endda nervøse for, hvorledes folk i disse fjerne egne ville modtage os.

Endelig nåede vi frem – i dejligt varmt solskinsvejr, der holdt ugen igennem – efter et lille døgn i busserne! Der stod de danske studenter og deres lærere og ventede på os! De tog venligt imod os – nu kunne vi dog føle os trygge! Udenfor busserne blev vi tjekker fordelt til de danske værter – det lignede et slavemarked – og tjekker og danskere fulgtes ad i blandede små grupper til de forskellige danske hjem.

Så gik ugen – i varmt og solrigt vejr med et ret tæt program. Vi kørte rundt i vore busser i omegnen af Nr. Nissum eller havde arrangementer eller timer fælles med danskerne. Af alt dette vil jeg kun nævne det, der gjorde størst indtryk på mig:

Vi badede i Vesterhavet (Thyborøn og Fjaltring) – en uforglemmelig oplevelse! Det herlige kunstmuseum i Herning! Hjerl Hede – Lemvigs smukke arkitektur – især Lemvig Rådhus – alt er så rent, som ét stort Legoland! Vi har besøgt danske gårde med deres moderne maskineri. Nu ved vi, hvorfor dansk ost smager så godt!

Det blev til en uge med spændende og uventede oplevelser. Sproglige vanskeligheder forhindrede os ofte i at udtrykke det, vi gerne ville (vi måtte jo udtrykke os på engelsk, tysk eller fransk). Men trods sprogvanskeligheder har vi nu fundet nye venner – og det endda i en del af Europa, der til for nylig var fjendeland.

Tak, venner, fordi I gjorde Nr. Nissum til vores port til Europa!«

2. HF'ere fra Nr. Nissum på besøg i Prag i oktober 1990

I oktober gjorde 2.HF'erne og 5 lærere genvisit i Prag. Ca. 1 døgn's togrejse skulle overstås, inden vi endelig ankom til Prags hovedbane-gård. Her stod de tjekkiske gymnasiaster og deres lærere og ventede på os – og straks fordeltes vi til vore tjekkiske værter. Vi følte os velkomne hos vore værter, som gav os kost og logi og lommepege hele ugen. I reglen fulgte de os gennem storbyens jungle af sporvogne og u-baner til dagenes mødesteder i Prag (gad vidst, om vi ellers ville have kunnet møde rettidigt frem?). Der var ingen ende på alt det gode, vore tjekkiske værter ville gøre for os. Oplevelsen af samværet med vores tjekkiske »reservefamilier« hører til det allerbedste i arrangementet – vi mødte tjekkerne som mennesker på lige vilkår og under private former. Mange venskaber og brevvekslinger blev påbegyndt.

Ugens program forløb – også i Prag – i strålende solskinsvejr og med besøg på Prags museer, borge og kirker, samt med byvandring i de skønne gamle bydele.

Prag viste sig at udgøre et helt overflødighedshorn af kulturmindesmærker fra tidlig middelalder og fremefter – ubeskriveligt i kort form, skal ses og opleves! Byen er lykkeligvis sluppet forholdsvis helskindet gennem diverse krige, og trods mere end 40 års kommunistisk misregimente og fattigdom var vedligeholdelsen af disse talrige klenodier rimeligt god. Derimod præges byens udkantsområder af mistrøstige landskaber af betonsiloer med indhold af bittesmå lejligheder – et typisk folkedemokratisk »kulturprodukt«.

Vi inddrak indtryk og oplevelser ugen igennem i den gamle kulturby – overvælden-

de i mængde og fascinerende i kvalitet. Vore værter inviterede os sågar til ballet i det skønne »National Teater«, balletten »Giselle« af den franske komponist Adam. Balletten var ledsaget af levende – og fremragende – orkestermusik, sandelig en sjælden, om ikke enestående oplevelse for os fra det yderste Jylland.

Busturen til Theresienstadt og Karlsbad gav os lejlighed til at bese landskabet udenfor byerne. Vi bemærkede de kæmpestore marker, der dyrkes af kollektivbrugene, og det storslåede, bølgede landskab med skove, lunde, bække og floder; af og til skød en klippekold frem i landskabet, til tider med en gammel borg på toppen.

Men det var også et land i opbrud, i selvopgør, vi besøgte. Revolutionen i nov. 1989, der med massiv folkelig styrke fejede det gamle regime bort, pludseligt og ublodigt, er endnu kun punktvis gennemført i det daglige liv. Vi kunne konstatere, at symbolerne på de kommunistiske værdier og helte var ryddet væk. Den tidligere kommunistiske ministerpræsident Gottwald (nu forlængst afdød) blev indtil november 1989 bæret både med et museum (som alle skoleklasser *skulle* besøge én gang om året) og et mausolæum for hans afsjælede legeme. Begge dele er idag væk! Gader og pladser opkaldt efter Marx, Lenin, Gottwald og andre kommunistiske koryfæer har skiftet navne (hvad der fremkaldte en vis forvirring hos os, når vi skulle finde rundt i byen efter bykort med de gamle navne).

Tjekkerne synes at forholde sig til deres lands nye situation med lettelse, men også med tvivlrådighed og ængstelse for fremtiden. Vil udviklingen medføre ringere levevilkår, arbejdsløshed eller alles kamp mod alle? Hvor skal pengene komme fra til den påtænkte privatisering? Staten ejer for øje-

blikket praktisk talt alt: produktionsmidler, huse, forretninger, ja, selv kirker! En ekstrem ligelønspolitik har nemlig sikret, at ingen har været i stand til at spare op eller investere (månedsløn for næsten alle: 3.000 tjekkiske koruna). Tjekkerne står overfor en vanskelig og kompliceret samfundsreformation, som der intet fortilfælde er til i historien! Og der er derfor heller intet erfaringsgrund-

lag, de kan støtte sig til. Bekymringen og uroen hos tjekkerne er derfor let forståelig og velbegrunderet.

Deltagerne i Prag – rejsen blev – mest i private samtaler – delagtige i sådanne overvejelser fra de tjekkiske værtsfolks side. På denne måde blev vi vidner til et Østeuropa under forvandling – efter murens og jerntæppets fald.

Den gamle jødiske kirkegård i Prags tidligere jødiske ghetto. Gravstenene står utroligt tæt og hulter til bulter, fordi myndighederne dengang ikke ville tillade nogen udvidelse af begravelsespladsen. Stedet har været anvendt som jødisk begravelsesplads til slutningen af 1700-tallet. Tegning: Christin Mølby Henriksen.

Fløjlsrevolutionens udstrakte hånd

Af Ivan Cubra, Hirtshals

Forfatteren til denne artikel er lektor, journalist og hon. konsul Ivan Cubra, Hirtshals, som selv med familie har stået i opbruddets centrum:

... som programredaktør på Radio Prag i 1968 – med russiske kampvogne udenfor radiohusets vinduer, opdennende det tjekkiske folk til modstand – modstand mod besættelse, som også faderen 30 år tidligere var dybt engageret i og måtte bøde for (Auschwitz 1943).

... som hovedinitiativtager til sultestrejken, efter at studenten Jan Palach havde brændt sig selv ihjel 16. jan. 69 i protest mod den russiske invasion.

... flygtede til Danmark i juni 1969, ansat som fremmedarbejder/proglærer på Home Ungdomshøjskole s.å. og senere på Hjørring Gymnasium (IC behersker adskillige fremmedsprog).

... bliver i 1970 idømt 4 års fængselsstraf in absentia for samfundsskadelig virksomhed.

... fortsætter alle årene i Danmark sin »samfundsskadelige virksomhed« som myreflottig foredragsholder og skribent i danske og internationale dagblade og tidsskrifter samt som korrespondent ved Radio Fri Europa, München med Skandinavien som referenceområde.

... fremtrædende medlem af Tjekkoslovakiets eneste oppositionsbewægelse: Charta 77. ... IC er officielt stadig en »fjende af folket« indtil dec. 89 for i jan. 90 at bliver udnævnt til tjekkisk konsul i Danmark!

... genser for første gang i 21 år sit fædreland og fejrer nytåret hos sin gode ven og fhr. kollega, den nyudnævnte udenrigsminister Jiri Dienstbier.

I begyndelsen af november 89 oplevede Mellem- og Østeuropa den mest spændende tid i den nyere historie. Gorbatjov kørte frem med reformerne, og Muren stod for fald. Men i Tjekkoslovakiet var der ro.

Den tjekkiske løve nøjedes med at brøle på værtshuset og befandt sig ellers meget godt i den økonomiske og moralske sump, Husák og hans dukkeførerere efter 68 forvandlede landet til. Ifølge en uskreven samfundspagt skulle menigborgeren holde sig væk fra politik, men fik til gengæld fri tøjler i paralleløkonomiens grå zone.

De mennesker, som tjente formuer på måneskinsarbejde, sorte børs, snyd og bedrag, kunne ikke forstå, at der fandtes nogle, som var så anstændige, at de ikke ville snyde staten. Den økonomiske overklasse forstod heller ikke de unge, som foretrak at lukke sig inde med deres aldeles uforståelige musik.

Landet nærmede sig økonomisk sammenbrud og var ved at blive kvalt i forurening, men hverken styret eller dets »normaliserende« medløbere ville høre på Havel og de andre kritikeres formaninger. Det var meget

nemmere at spærre dem inde og dermed lukke munden på dem.

Men så begyndte ungdommen at rebellere og råbe efter frihed og demokrati. Da januar, maj, august og oktober i 1988 og 89 gik med ungdomsdemonstrationer, blev styret i Prag mere og mere træt af hver gang at skulle rykke ud med knippelsuppe, tåregas og vandkanoner. Derfor blev der hurtigt givet grønt lys for en fredelig ungdomsdemonstration til minde om Gestapos nedslagtning af studenterne i Prag i 1939. Provokatørerne førte studenteroptøget direkte ind i en fælde, hvor knippelsvingerne gik løs på dem. Politiets brutalitet fremkaldte imidlertid harme og vrede hos de unge, deres forældre, tilskuerne på gaden og skuespillerne, som besluttede at afblæse aftenens forestillinger på Prags teatre, hvor man i stedet for talte om den massakre, mange blev vidner til. Revolutionen begyndte at brede sig til resten af samfundet, og til sidst blev også Josef Svejks tvunget til at slutte sig til den almene eufori.

Partiet stemte sig selv ned som magtorgan. Måske var det, fordi de godt vidste, at der ikke var nogen trøst at hente hos Gorba og derfor valgte at overlade urias-posten til de andre.

Fløjlsrevolutionen-verdenshistoriens enestående børneoprør mod de gamle magtsyge mænd – fortjener vores højagtelse og respekt. Ved selv at have overvundet angsten for det overalt tilstedeværende magtapparat viste de andre – de voksne, de lidt ældre, de veletablerede, at der ikke var nogen grund længere til at være bange for diktaturet. De unge var overalt – på gaderne, hvor de demonstrerede med levende lys, flag, nationalsang og frihedens nøgleraslen, på universiteterne, hvor de fremstillede aviser og flyveblade, og ude på landet, hvor de forkyndte revolutionens budskab for alle, også for småborgere, pessimister og van-

tro opportunister. De unge revolutionære sejrede til sidst og udførte en demokratisk heltergerning uden sidestykke.

De mennesker, som i årevis er blevet forfulgt, fordi de turde tale og skrive om de mange presserende problemer, styrer nu selv det slemt medtagne samfund på vejen til demokrati. Den tunge arv fra fortiden gør opgaven næsten uoverkommelig.

Mange af deres medborgere har gjort sig skyldige i overgreb mod menneskeligheden, i spionering, forfølgelse og andre kriminelle handlinger. En del af de gamle systemstøtter klæber stadigvæk til taburetterne. Vendekåberne og medløberne prøver på at etablere sig bedst muligt i de ny forhold. Overgangen til markedsøkonomi indledes i en krisesituation med indgreb, som rammer hårdt den enkelte pengepung, sikkerhed og borgermoral. Miljøskaderne er næsten uoprettelige.

Václav Havel og hans team står i spidsen for den nye stat som frihedens og menneskeverdighedens symboler. De politiske og økonomiske ledere har allerede vist deres professionelle kompetance. Nu er det op til borgerne at bevise, at de sætter pris på de ny forhold og på den fantastiske åbning, ungdomsrevolutionen skabte til alles gavn og glæde.

Efter 40 års umyndiggørelse, manipulering og svejkagtige undvigemanøvrer må tjekkerne og slovakkerlære at leve og fungere som fuldberettigede borgere i et demokratisk samfund under accept af medansvar og selvkritik.

Det er i hvert fald det, studenterne i Prag opfordrer til med deres appel til parlamentet, regeringen og til offentligheden. Det er nødvendigt at løse alle de politiske, sociale, nationale og økonomiske problemer, som ligger hobet op efter 40 års kommunistisk ansvarsløshed. Fløjlsrevolutionen, som har smidt diktaturet på porten, er nu i fare for at blive

druknet i småborgerlighed, intolerance og egoisme. Tjekkere og slovakker må hver for sig finde ud af, om de virkelig vil rive det fælles hus i to, sejle deres egen sø og derved sandsynligvis miste den anerkendelse, fløjlsrevolutionen skabte i verdens øjne.

Det er selvfølgelig først og fremmest deres problem. Men de har også – nu mere end nogen sinde før – brug for venner, de kan tale og rådføre sig med, venner, som vil være behjælpelige med erfaring og ekspertise.

Den så nødvendige mellemfolkelige Øst-

Vest-dialog, som bl.a. også blev indledt i Nr. Nissum, må fortsætte. Den 17. november stifter vi i Folketinget i København en dansk-tjekkoslavisk dialog. Hvis vi ikke vil overlade initiativet i det nye Europa til de store, de »andre«, må vi tage imod den hånd, som de modige unge i Prag strakte frem for et år siden.

De ideer og alle de muligheder, som blev båret frem af de unge revolutionære, burde ikke gå tabt – hverken for tjekkere og slovakker, eller for os andre europæere.

OLE

Lidt om et anderledes skolevæsen – Letlands

Af Mogens Walther

I september i år var jeg på studietur i Letland – et jomfrueligt land for Vestens rejsende, så nogle af indtrykkene er nedfældede her.

Det var næsten et kulturchok at møde bureaukratisk træghed, ventetid, kødannelser og lave priser (lave for os, men ikke i forhold til arbejdslønnen der). Sovjet – et kontrasternes land – der kunne sende den første sputnik-satellit ud i verdensrummet, men ikke få årets høst i hus, så op til 20% spildes visse steder, et land, hvor 25% af al produktion går til hæren – det bedste stål, de bedste fødevarer, det bedste af alt, men et land i opløsning – et land, hvor det tidlige system har spillet falit.

I Riga findes 60-70 store skoler med 25-38 elever pr. klasse for de 1500 elever. Skolerne er specialiserede. Nogle med engelsk allerede fra 1. klasse, så eleverne taler et godt engelsk, når de er nået til 12. klasse. Andre lægger vægt på tysk o.a. humanistiske fag, andre på idræt, matematik, fysik, kemi m.v. Dette ses tydeligt, når man går forbi en skole, der har frikvarter, nogle har piger, andre drenge. Men i alle skolerne lærer de russisk som deres hovedsprog.

I Letland er halvdelen af befolkningen indvandrere, og i Riga er kun 40% letter. Forældrene kan frit vælge, hvis der er plads, om de vil have deres børn i en rent lettisk skole, en blandings-skole eller en rent russisk skole. De

russiske arbejdere, militærfolk m.v. sætter udelukkende deres børn i russiske skoler, og de russiske børn er ikke interesseret i at lære lettisk, da alle jo kan tale russisk. Indvandrerne sætter børnene i de blandede skoler. Mange ønsker ikke at vende tilbage til Rusland, men prøver at »blive« letter, dvs ønsker at assimileres, dog er det forbudt at præge børnene i lettisk retning i skolerne. De lettiske forældre vælger lettiske skoler, for børnene bliver næppe spurgt – af prestigemæssig og nationale grunde. Her undervises de i lettisk litteratur.

Efter 12 års skolegang kan de få en håndværksmæssig uddannelse eller en videreuddannelse på f.eks. Den polytekniske Læreanstalt eller universitetet. Folkeskolelærere uddannes på universiteterne. Vort indtryk er, at geografiundervisningen starter på gymnasie-niveau og ikke når så højt som hos os. Til gengæld får de studerende i løbet af de 3 år, studiet varer, ekskursioner til forskelligartede egne, f.eks. et 5 ugers ophold på Kamchatka – gratis. Men ingen studieture udenfor Sovjet. Studiet er gratis, men bøger må man selv købe. Ofte er der ingen bøger at købe, så man læser på universitetsbiblioteket. Har én været heldig at få en bog, læser flere sammen. Desuden findes pædagogiske seminarier for lærere til de 3 første skoleår samt et pædagogisk center for Letland. Lærerne kan videreuddannes på kurser på 1 uge eller 1 år med betalt ophold i Riga,

hvilket er meget eftertragtet. Skolen er en enhedsskole fra 1. til 12. klasse for alle børn og enartet. Groft sagt kan man sige, at på samme dato undervises i det samme stof, på samme måde og med samme undervisningsmaterialer overalt i Sovjet. I dag giver den større frihed læreren mulighed for mere individuel undervisning, men dette er fremmed for mange lærere. De er vant til ro og fasthed i undervisningen, de ved, hvad der skal ske i den næste time. Lærerne har vænnet sig til, at det er stift, og desuden har det jo været let at undervise, når det er det samme år efter år. Mange har aldrig prøvet andet og står tøvende overfor det nye, men blikket er vendt mod andre skolesystemer – det tyske og vort. De står overfor et kolossalt omstillingsproblem.

Jeg besøgte en skole i Cesis, der er en mindre by på 6000 indbyggere – en storlandsby. Det var en ældre skole bygget i 1825, men velholdt. Den havde oprindeligt været gymnasium, men var nu kostskole for 260 elever med åndedrætsygdomme, astma m.v. fra 1. til 9. klasse. Her er ansat 45 lærere og 55 tekniske arbejdere. En lærer fortalte, at han underviste 24 timer på klassen om ugen og 2 timer dagligt i haven med børnene. I lærerværelset hang store fotostater af de gamle veteraner, lærere, der havde været ansat 25 år – flest kvinder.

I geografilokalet stod en gammel kakkellov med hvide kakler fra gulv til loft og indfyrringsåbningen udenfor i gangen. Nu opvarmes traditionelt med radiatorer under vinduerne. Ved vinduerne stod 3 store urtepotter med grønne planter, og der var en buket blomster på katederet. Et blik gennem dørvinduer til andre klasselokaler viste, at de ikke var sat herind, fordi vi skulle komme, da dér også var buketter af asters, georginer og gladiolus. Der var træpulte med indstillelig højde af stoledelen. På et lysbilledbord midt i lokalet

stod det mindste lysbilledapparat, jeg nogensinde har set. Dog viste læreren os et almindeligt. Endevæggen ved katederet havde øverst astronomiske illustrationer af jordens bane om solen og af kendte stjernebilleder. Derunder skydetavler med 2 store kort over Sovjet (fysisk og politisk), med et fysisk kort af de 2 jordhalvkugler, et lysbilledlærred samt en hejsetavle. På en væg hang et stort reliefkort i farver over Letland og et lille reliefkort over SSSR og derunder en samling af Letlands bjergarter. Bagvæggen havde et stort kort over Sovjet samt 4 store fotostater af et statskvæggods, en kæmpefabriks samleband, et propfyldt stadion samt et kønt naturlandskab. Et stort kort over SSSR ude på gangen skulle nu erstattes med et stort letlandskort. I materialerummet ved siden af var der reliefmodeller af vulkaner, bjergkæder, floder m.v., billedtavler, vægkort, flere sten, kulturplanteprøver, lysbilledserier samt et tellurium, der kunne vise årets gang af jorden og månen. Ellers manglede tekniske hjælpemidler.

Jeg så en geografibog for 5. klasse, dvs i dag 6. klasse, da man begynder i skolen som 6-årig. Den var centralt skrevet og på russisk. Der var 130 sider tekst uden et eneste billede, kort eller anden form for illustration. Et højt informationsniveau, men den kræver en god læseteknik og må være svær at kapere. I dag mangler lærebogsforfattere, da der ikke tidligere har været behov for at skrive bøger. Vi medbragte nogle danske lærebogssystemer i geografi, så de kunne få inspiration til nye veje i skolen. Vi så også klassesæt af arbejdsbøger, som var lavet af en metodisk-pædagogisk forening i Cesis. Opgaverne var atlasøvelser som: »Hvad hedder den flod, der løber gennem Kiev?«.

Det allerstørste problem i undervisningen er mangelen på maskiner til mangfoldiggørel-

se. Skolen havde ingen. Selv på det geografiske fakultet i Riga manglede sådanne. Lærerne måtte hjemme i hånden skrive eksamensspørgsmålene til hver elev eller skrive dem op på tavlen, hvorved der kunne opstå et problem for de studerende, der ikke havde briller. På hele universitetet med 4000 studerende var der kun 1 gammel Rank Xerox-maskine. Systemet forlangte, at hver skrivemaskine og hver duplikator skulle være nummereret og registreret. Så kunne man altid spore kilden til trykte skrifter. Ved et sangerstævne blev udlånte skrivemaskiner lukket inde i et særligt lokale og forsejlet. Da Next-stop-bevægelsen sidste år forærede deres samarbejdspartnere en sværteduplikator, vakte det stort postyr. I dag er forholdene ændret. Vi havde en spritduplikator og stencils smertefrit gennem tolden.

Et andet problem for geografer er, at man ikke kan få detaljerede kort. Den største målestok er 1:500.000. Universitetet kunne i arbejdstiden låne mere detaljerede militærkort, men disse skulle hver aften leveres tilbage. Andre kort var fortegnede, idet der var brugt forskellig målestok N-S og Ø-V, dvs, man kunne ikke få et bedre kort ved at forstørre dem. Dog kystlinjen var perfekt, fordi internationale aftaler forlangte dette. Nogle kortsignaturer manglede af militære grunde, og på et bykort over Riga fandtes ingen målestok.

I dag er dukket et andet problem op. Det er mangelen på trykkerier, bogbindere og økonomiske midler til at trykke skolebøger samt mest af alt papir. I det gamle system tildelte 5-årsplanerne hver sektor en bestemt papirmængde til statspriser. I dag må papir købes til markedspriser, så det bliver opkøbt af nye aviser og kapitalstærke græsrodsbevægelser. Hertil kommer, at det gamle systems træghed er fulgt med.

Som vi ser, står skolen i dag overfor 3 hovedproblemer: manglende lærebogsforfattere, papirmangel og værst af alt – måske – lærernes manglende motivation.

Letterne søger i dag deres identitet, deres rod, deres nationale arv. På den tidligere usynlige grænse mellem Letland og Estland er nu opsat grænseskilte for Latvija og Estonia. I landsbyer er russiske bynavne angives. I Riga ændres gadenavne, Gorkijgaden hedder f.eks. nu Valdemarsgade. Guldkorsene er atter kommet op på den græskortodokse kirke. Den vældige Leninstatue står stadig, men de ord, Lenin peger på: »Lenins ideer lever og vil sejre«, er pillet ned. Letlands problem er, at det er et lille land, som ikke har de samme trumfkort som Kuwait, men måske kan det skabe interesse i Vesten ved eksport af sin høje teknologi og billige varer.

Man må *ønske alt godt* for det venlige og gæstfrie folk.

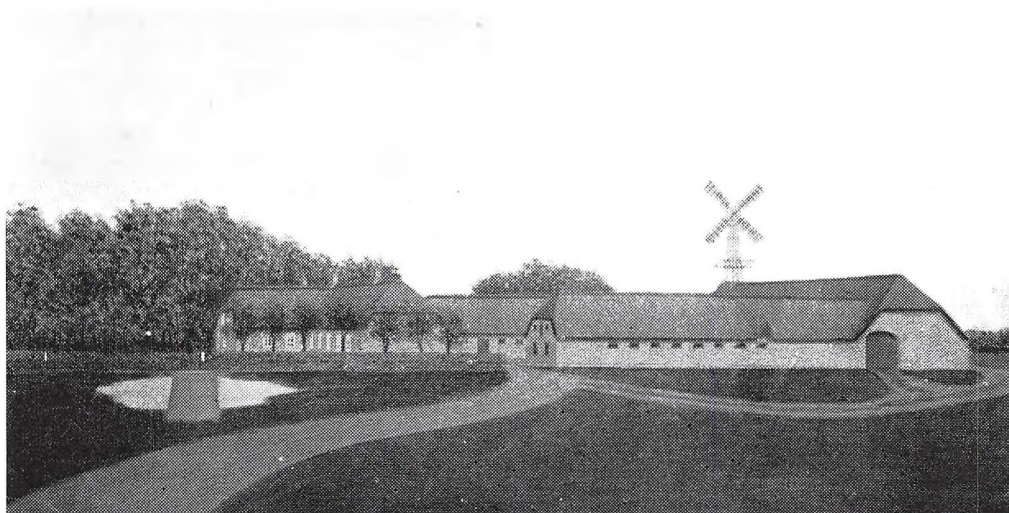
Seminariet har 100 års fødselsdag i 1992 – Jensine i 1994

Af Lise Marcussen

At jyden er stærk og sej, ved vi, der bor i Nr. Nissum, for som seminariet har overlevet alle kriser, har Jensine Jensen, skolens trofaste ven og genbo i »Solhjem«, gjort det samme. Nu bor Jensine ganske vist på »Solgården« i Lemvig, men alligevel følger hun tæt, hvad der sker her – også af forberedelser til seminariets jubilæum. For mig har Jensine været »seminariets levende historiebog«. Til gengæld har jeg lyst at fortælle lidt af hendes historie, specielt i relation til seminariet.

Barndomshjemmet »Hjermgaarde« (1894-1911)

I 1894 bliver Jensine født på »Hjermgaarde«. Samme år bygges seminariets 2. bygning »Theben«, og der er det fantastiske, at Jensine som 8-årig har hørt om seminariet, idet hendes broder Jesper Søndergaard Jacobsen i 1902 gik i forberedelsesklassen og blev lærer i 1906. Ja, det svimler lidt, når man sidder overfor en totalt åndsfrisk 96-årig dame og

Hjermgaarde efter tegning ca. 1915.

hører, at ens arbejdsplads er i erindringen siden da. Jensine fortæller om seminaristers besøg i barndomshjemmet og husker specielt Jens Nielsen, der dansede rundt med hende og en veninde, mens han sang: »Ingen kan gøre en sådan ståhej som Jensine, Marie og jeg«. »Ståhej« har der sikkert været, for hvor Jensine er, skal der ske noget! Hun gik i Hjerm Vestre Skole, og besøgte man Lemvig Museum, kan man der studere en hedebo-lysedug, hun broderede i 7. klasse. Hjemmets dyder var gudsfrygt, arbejdsomhed og sparsommelighed, og det bliver klart for mig, at man dengang altid havde noget i hænderne. »Du kan godt strikke, selv om du snakker«, var moderens formaning. Her er grundtonen lagt.

Jensine Jensen.

Holstebro, Haslev, Herning (1911-1927)

Det muntre glimt i øjet og glæden over livet gør samtaler med Jensine til stjernestunder. Ubesværet huskes datoer, årstal og begivenheder. 12. april 1908 er konfirmationsdagen, og derefter er det arbejde på »Hjermgaard«, indtil den sælges i 1911, og Jensine flytter med forældrene til Holstebro. De følgende år er hun »ung pige i huset« forskellige steder og er i lære i en systue, indtil hun selv opretter en sådan i hjemmet. Det er inden den første store krig! I 1918 er Jensine 3 måneder på Haslev Højskole sammen med 179 andre unge piger. Herfra huskes specielt forstander Davidsens morgenandagter og foredrag om litteratur, historie og kristendom. Hjem til systuen i Holstebro går det igen, der er arbejde nok – endog en 3-4 elever! Fritid eksisterer ikke. Jensine hjælper forældrene, så længe de lever! I 1924 tager hun en stilling som direktrice i Dalgaard's Systue i Herning.

»Vestre Skole« i Nr. Nissum (1927-1950)

Efter dette korte rids fra de unge år er vi fremme ved 1927, hvor Jensine beslutter at opgive sin stilling for at styre hus for sin broder lærer Jesper Søndergaard Jacobsen og hans to børn på 5 og 11 år, der det år har mistet deres moder. I »Om slægt og egne oplevelser« skriver broderen: »Faster kom dagen før juleaften, og siden har vi været genstand for hendes omsorg«.

På dette tidspunkt er »Vestre Skole«, hvor Søndergaard Jacobsen virkede, og »Østre Skole« (det nuværende »Rhodos«) seminariets praktiskskoler, og det vil sige, at samtlige seminarister passerer »Vestre Skole«. Det er i forstander Gjelstrups regeringstid (1919-55). Seminariet har forberedelsesklasse, ét spor, en halv snes lærere og nogle få praktiklærere – det er overskueligt! Jeg får den opfattelse, at

alle kendte alle. Jensine beretter om lærergilder, hvor alle var med, og hvor aftenen gik med spisning, samtale og sang – for at slutte med andagt! – Fra disse »de gode gamle dage« hører jeg nu Jensine fortælle om årets højdepunkter på seminariet: elevfesten i november med amatørkomedie og revy over lærerne, julefesten, forårskoncerten og afslutningsfesten – altsammen noget, Jensine deltager i! – Krisen på seminariet i 1927 er det mest triste, hun erindrer!

Undervisningsmæssigt knyttes Jensine til »Nr. Nissum Højskole« i faget kjolesyning fra 1927-1958, og hun er i dag æresmedlem af bestyrelsen! Det piner hende, at den forberedte genåbning af højskoleafdelingen i august 1990 på »Nr. Nissum høj- og efterskole«, som den hedder i dag, ikke lykkedes. Hun havde håbet, der i Vestjylland igen var brug for en IM-højskole.

At Jensine i de år også overkom sykurer i sognet forår og efterår, fæstner indtrykket af flid og fornemmelse for folkeligt fællesskab, hvilket også gav sig udtryk i, at hun bl.a. sammen med Marie Nygaard, Grummesgaard fik oprettet »Husholdningsforeningen« i 1941. Den er stadig livskraftig. – Jensine valgte nok rigtigt i 1927 – her har hun blomstret. Mange beretter for mig om den store gæstfrihed og dejlige samtale i det »søndergaardske« hjem.

Med seminarister på loftet i »Solhjem« (1950-1989)

I 1950 bliver Søndergaard Jacobsen pensioneret, og han og Jensine flytter til »Solhjem« bliver genboere til seminariet. Søndergaard Jacobsen arbejder da bl.a. på den berømte bog »Nissum-staten« (1955), der indeholder 1600 biografier over lærere ved og lærere uddannet

på Nr. Nissum Seminarium. Den står p.gr.a. Jensine i min reel. – Her i »Solhjem« knyttes der nye tråde til seminariet, idet 1. salens 4 værelser lejes ud til seminarister, efter læreruddannelsesloven af 1966 kaldet lærerstudentende. Med ét bliver læreruddannelsen til en såkaldt »højere uddannelse« – uden mødepligt! Samtidig stiger antallet af studerende og lærere drastisk for at kulminere i 1973 med 8 spori 1. klasse. Fra 1969 kommer der også HF-ere til, så udlejning af værelser er yderst påkrævet, selv om der bygges kollegier i stor stil. Gad vidst, om det ikke er i den periode, »de gode gamle dage« begynder at smuldre.

I 1971 mister Jensine sin broder, og derefter betyder loftets beboere også tryghed og liv i huset. Samme år flytter Erling Agergaard, nu lærer på »Den jyske Pensionisthøjskole«, ind, og som alle andre lyser han op i et stort smil og fortæller løs, når man nævner Jensine. »Utrolig hyggeligt« var det at høre til »Jensines drenge«. »Hun var uhyre hjælpsom og fulgte os med stor interesse« – ja, helt til eksamensbordet, idet hun var inspektionshavende ved skriftlig eksamen i mange år. Værelset var billigt – 80 kr. om måneden for 8½ m² med rengøring, og så vankede der kaffe, sherry og cigarer, når huslejen skulle betales. Til gengæld skulle man slå græsplænen. Højdepunktet var julefrokosterne på loftet! Man inviterede damer med, og »Frk. Jensen« var hædersgæsten på sækkestolen, når sildemad og Jägermeister blev budt rundt. Som så mange andre fremhæver Agergaard Jensines charme, hendes livsglæde og overbærende indstilling overfor unge mennesker. – Som eksempel på hendes legendariske udholdenhed og glæde ved samvær fortæller han om en fælles tur til Sønderjylland for et par år siden. De skulle til bryllupsfest, og Jensine skulle bo hos hr. og fru Høgel i Fynshav. Man startede fra Nørre

Nissum om formiddagen og ankom til Høgel til omklædning og kaffe om eftermiddagen. Fru Høgel fortæller samstemmende, at Jensine vendte tilbage fra festen ved 23-tiden, og at Høgel da mente, at hun måtte trænge til at sove, men svaret var: »Nej, nu trænger jeg til at snakke med jer«, og så gik det videre over en medbragt flaske til langt over midnat. Fru Høgel fortæller: »Som en dialektforsker undertiden ad sprogets vej er lige ved at kunne opgive en persons hjemadresse, sådan måtte andre fagfolk kunne finde frem til Jensine Jensens. Er hun dog ikke et klart udtryk for sin hjemegn? Et trosliv, der ikke blot er et indvortes følelsesliv, men aktiverer og regulerer i alt. En humor, der letter og beforder forholdet til andre og modvirker selvhøjtidelige sygeligheder. Sådan lettede vor kære gamle genbo os tilværelsen i 20 år, mens de unge, der boede hos hende, blev hendes venner. Jeg gæfter på, at det stof, Jensine er vævet af, er ens på vrangen og retten«.

Som det fremgår, er Jensines vennekreds

ikke blot ældre mennesker, men strækker sig over 3-4 generationer, hvilket 95-årsdagen med »åbent hus« på »Den gamle Præstegaard« tydeligt afslørede.

Solgården i Lemvig

For et år siden flyttede Jensine til Solgården for at få den nødvendige hjælp efter et uheld med benet. Stadig deltager hun i »Læsekredsen«, »Dameklubben«, er med på busture – for nylig til Nordsjælland i 4 dage – og har mange besøg! Alligevel synes hun ikke, det er, som det skal være længere, og det skal ikke blive ved. Men det er velgørende at komme hos hende eller at have hende som passager i bilen – for hos Jensine er man »så fri og kvidreglad som en lærke«. Det bliver man, når man møder »hertets dannelse«. Det har været godt for seminariet at have Jensine som genbo, og ingen glæder sig mere, end hun gør, over det snart jubilerende seminariums fornyede vækst efter de trange år i 1980'erne.

Solhjem, Jensine Jensens hjem gennem de mange år.

3 generationer på skole i Nr. Nissum

23. juli 1990 havde vi HF-dimission. Annette Høgild havde naturligvis sin mor og mormor med. På den måde var 3 generationer med hver sit skoleforløb i Nr. Nissum samlet, idet mormor var på højskole og mor på seminariet i sin tid.

De fortæller her om deres indtryk.

Skiftende følger som bølger på vandet
slægt efter slægt under solstjerners hvælv,
slettes og svinder som fodspor i sandet,
huskes alene af Skaberen selv.

(L. Emil Christensen, 1910)

Annettes mormor fortæller om sit højskoleophold i Nr. Nissum i året 1927:

Vi ankom til Nr. Nissum Højskole den 3. maj 1927 med rutebil fra Struer. Vore forældre havde ingen muligheder for at aflevere os, de havde jo ingen bil. Jeg husker tydeligt, at jeg kom så sent, at de var ved at holde andagt. Det første, jeg hørte, var de sidste linier af »Lyset svinder over vang og vove«, som lyder »Se, da lukkes op de gyldne porte, og der vorder lys ved aftenstid«. For mig, almindelig tjenestepige, var det, som en ny verden åbnede sig.

Vi var godt 30 elever. Også på det tidspunkt kneb det at skaffe elever til højskolen, og selv om der kun var plads til 50, var det for få. Nu er der jo blevet tilbygget. Vi kom faktisk fra hele landet, 2 fra Sjælland, nogle stykker fra Vendsyssel, det var nok en broget flok.

Jeg boede sammen med en fra Haderslev-egnen. Hun var så tysksindet, at hun påstod, at danskerne var dovne, de ville bare æde, nej, tyskerne var helt anderledes, de kunne bare det hele.

Vi boede i »Fjordhuset«, og bølgerne gik

nok somme tider lidt højt. Jeg, som sej nordjyde, sagde ikke ja og amen til det hele.

Det var en rigtig kold og blæsende sommer, og da det hele var så nyt, var træerne kun ca. 1 m høje. Det eneste sted, vi kunne få lidt sommerhygge, var i »gryderne«. Jeg mindes tit St. Hans aften, at vi det år samlede sammen til et ordentligt bål, mens det både regnede og blæste.

Vi havde en meget dygtig og livlig forstander, Ludvig Meinild. Han holdt mange gode andagter, bad altid for alle forhenværende elever, og det var for mig noget positivt. Han blev bare ikke så længe, han fik nogle personlige anskuelser, som han mente ikke var passende for en højskoleforstander, så han trak sig. Det beviser også, at han var en ærlig mand.

Vi havde 2 lærerinder, som det hed dengang. Den ene havde mest håndarbejde og gymnastik, den anden dansk og historie o.s.v. Forstanderen havde også nogle timer, f.eks. regning og sang.

I fritiden sad vi meget med vort håndarbejde i skolestuen, tit med et tæppe over benene. Det var luksus at have varme om sommeren, dog kunne det ske på en søndag.

Der var hverken radio, TV eller båndoptager på skolen, det fandtes vel næppe. Derimod var der en elev, som havde et orgel på sit værelse, og hun gik til musikundervisning, vistnok på seminariet. To andre havde

violin med, så vi spillede og sang på gangen ind imellem. Selvfølgelig var der nogle umusikalske kværunter, som brokkede sig, så vi måtte holde lidt igen.

Der var også som sædvanlig elevfest, og vi måtte hjælpe lidt med noget af det praktiske. Det gjorde vi nu tit, når der var gæster eller lignende på skolen. Det var da også sundt, en opvaskemaskine fandtes ikke.

Vor »udenlandsrejse« gik med rutebil til Silkeborg og Himmelbjerget i hele to dage. Vi spiste og overnattede ved skolens venner, og vi var nogle stykker, som sov i Kjellerup. Det var i juli, og det var blevet meget varmt. Vi blev så solskoldede, at det var en værre flok »rødhuder«, der kom tilbage til skolen. Ellers var vore udflugter en cykeltur til Klosterheden og ned til stranden ved Høgsgaard for at bade, hvis vejret var til det, men det var ikke så tit.

Nå, men tiden gik og afskedens time nærmede sig. Det var lidt vemodigt, nogle kneb en tåre, men tilbage til hverdagen skulle vi jo, men med mange gode, lyse minder.

Else Margrethe Kristensen (f. Jensen)
Nykøbing M.

Annettes mor fortæller om sin seminarietid 1955-60:

Min mors indlæg bærer tydeligt præg af, at hun følte sig privilegeret, da et højskoleophold blev til virkelighed for hende. Hendes højeste ønske var egentligt, at hun bagefter kunne have fortsat med en seminarieuddannelse. Men det var der ikke mulighed for for en ganske almindelig tjenestepige dengang.

Der var imidlertid sket så stor forandring fra 1927 til 1955, at det blev mit privilegium at begynde i Nr. Nissum Seminariums FF-klasse i marts samme år. Det nøjagtige elevantal husker jeg ikke, men fælles for os alle var, at vi

3 generationer: Fra venstre Annette Høgild, Else Margrethe Kristensen og Ella Høgild.

kun havde 7 års skolegang bag os, og med den nye seminarielov af 1954 foran os skulle vi starte i FF-klassen for at få et indblik i de fag, som vi ikke havde haft i folkeskolen, nemlig engelsk, tysk, fysik og matematik.

Så godt som alle måtte bo uden for Seminariebyen, da værelserne stadig blev beboet af årets dimittender. Flere af os boede enten i Fabjerg eller Lemvig, så den daglige cykeltur blev en del af skoledagen, hvorved der opstod et sammenhold mellem os, som for nogens vedkommende fortsatte ikke blot seminarietiden ud, men også efter at vi blev dimitteret.

Efter sommerferien var det F-klassen, det gjaldt. Her mødtes vi med de såkaldte »realister« (elever m. realeksamen). Skoleåret 55/56 kan betegnes som et meget slidsomt år – især for os, der kun havde gået i almindelig folkeskole i 7 år, hvilket medførte, at fritid næsten var et ukendt fænomen; men glæden var stor, da vi kunne sætte den hvide hue på samtidigt med, at vi fik at vide, at seminariet havde fået tilladelse til at tage 2 førsteklasseind. Det resulterede i, at alle, der havde bestået optagelsesprøven, kunne blive i Nissum. Vi var på sin vis en slags prøveklude for den nye seminarielov både, hvad optagelseskriteriet angik, men også med det, at vi meget tidligt i uddannelsesforløbet skulle vælge såkaldte liniefag, som vi skulle specialisere os i. – Det var et vanskeligt valg for mange, da seminariet ikke kunne tilbyde alle fagene grundet mangel på faglokaler og faglærere. Hertil kommer problemet, at nogle fag skulle afsluttes med eksamen, mens andre var eksamensfrie – hvordan ville det virke ind på elevernes valg og deres forhold indbyrdes?

Praktikanttjenesten blev ændret en hel del med den nye seminarielovs indførelse. Udover et par ugentlige praktiktimer henholdsvis ved Østre og Vestre skole i Nr. Nissum kom også skolerne i Humlum og Lemvig ind i billedet. Et betydningsfuldt led i praktikant-tjenesten var det sidste halve år af 3. kl., hvor vi skulle »ud på græs«, som det hed. D.v.s., vi kom ud som vikarer på en skole i Thisted eller Ringkjøbing amt. Pludselig stod man selv med ansvaret for, at de pågældende klasser, som man fik tildelt, fik det lært, som de skulle. Ordningen indebar bl.a.: 1) at den store lærermangel blev afhjulpet, 2) man havde prøvet at stå på egne ben og forhåbentlig lært af sine fejl, inden man kom i embede, og 3) man fik løn som lærer i de 5-6 mdr., vikariatet va-

rede. For manges vedkommende bevirkede det, at man kunne klare det sidste år på seminariet uden de helt store lån.

Efter lærereksamen var vi yderligere privilegerede, idet vi alle fik arbejde p.g.a. den nævnte lærermangel.

I seminarietiden havde de to leveregler: »BED OG ARBEJD« og »KEND DIG SELV« sat så stort et præg på hverdagslivet, at de for manges vedkommende blev taget med derfra. – For mit vedkommende blev disse ikke mindst understreget af de markante personligheder: P. C. Gjelstrup og H. J. Hansen.

Ella Høgild (f. Kristensen) (60)

Annette Høgild fortæller om sin HF-tid:

Selv om jeg tilhører den nyeste årgang HF'ere fra Nr. Nissum, så skal jeg alligevel prøve at fortælle mine »minder«, der jo nærmest er dugfriske. Det, der falder mig ind, når jeg tænker på Nr. Nissum, er venskab og fællesskab. Det bedste, som jeg oplevede, var nok, at jeg opdagede, at man sagtens kan være venner med mennesker, der har andre holdninger og synspunkter end lille mig. Inden jeg begyndte i Nr. Nissum, var jeg stort set kun sammen med mennesker, der lignede mig, hvad meninger angik, men pludselig var vi en masse forskellige folk med meget forskellig baggrund, og vi skulle altså tilbringe to år sammen.

De to år lærte mig noget om at acceptere andres holdning. Jeg synes, det var dejligt at opleve, at på trods af heftige diskussioner i klasseværelset, så var man lige gode venner i pausen bagefter.

Alligevel blev det dog de mennesker, man selv havde mest tilfælles med, som blev de »rigtige venner« – og sådan vil det nok altid være. Man bliver påvirket og inspireret af

mennesker med andre og nye synspunkter, men dem, som man deler sine mest personlige tanker med, skal man også være på bølglængde med. Jeg har hverken været på høj- eller efterskole, men jeg tror, at jeg fik tilsvarende oplevelser på Nr. Nissum HF. – Især oplevelsen, at jeg fik nogle virkelig gode venner, som det gjorde ondt at skilles fra, var meget stærk.

Men også i Nr. Nissum var der jo dage,

hvor alt var surt og træls: Der var for mange lektier, man havde været for meget sammen med de samme mennesker, eller der var for længe til, man endelig skulle have huen.

Det bedste ved mine »minder« fra Nr. Nissum er dog, at disse grå dage langt overstråles af gode og lyse indtryk – og det er det, der gør, at jeg tænker på mine to HF-år som de bedste i mit liv.

Annette Høgild (HF 90)

Et kig ind i »Urstuen«, et af seminariets fornemste rum, flittigt benyttet som mødelokale. Som det ses, hænger der på væggen en række portrætter af seminariets tidligere forstandere og rektorer, fra Ad. L. Hansen til Poul Erik Andersen.

Rejsebrev fra Nigeria

Af Jenny Dahl (HF 89) og Annette Høgild (HF 90)

Efter eksamen rejser mange HF-ere ud i den store verden. Jenny Dahl (HF 89) og Annette Høgild (HF 90) er for tiden volontører i Jos i Nigeria, ansat af Sudan-missionen i Christiansfeld i et halvt år. Her hjælper de missionærerne med alt forefaldende arbejde og skriver bl.a.:

Det meste af tiden har vi tilbragt på Dogon Dutse, som er kirkens feriehem i Jos: Det består af en fællesbygning og 10 feriehus beliggende på en kæmpestor grund med græsplæner, blomster, bede, buske og frugttræer, så det minder noget om en dansk park. Vores arbejde består i børnepasning, rengøring, bagning, syltning, indkøb på markeder m.m. Hverdagen former sig nogenlunde som i Danmark, så længe man befinder sig inden for Dogon Dutses låge. Men træder man udenfor, er man absolut ikke i tvivl om, at man er i Afrika. Jos har omkring 500.000 indbyggere, så glem alt om idylliske stråtede hytter i små landsbyer.

Vejen til »markedet« er 4-sporet med høj midterrabat for at forhindre helt vild bilkørsel. Biler er måske så meget sagt. I Danmark ville de have endt deres dage på bilkirkegården for 10-15 år siden. Det er ikke sjældent, man hører et kæmpe brag, der tilkendegiver, at et dæk er eksploderet eller bagakslen knækket i farten. Langs med vejen er der et væld af små skure, hvorfra man kan købe et hav af forskellige varer, plasticbøtter i alle nuancer og farver, dæk uden mønster, rokokomøbler med plysbetræk, sukkerrør, jordnødder, mel, majs m.m.

På fortovene, der mest består af rendesten og affald, og på vejene er der et menneskemylder uden lige, og hvordan de bærer sig ad med

at komme helskindede over, kan vi ikke give en forklaring på. Fattige og tiggere ser man overalt, krøblinge kommer ofte kravlende over vejen med en kurv på hovedet og måske et barn på ryggen. Man ser tydeligt den himmelvide forskel, der er på Nigerias og Danmarks social- og sundhedssystemer.

For at opleve lidt andet end Jos har vi været en månedstid i Numan – 450 km borte. Der ligger kirkens kontorer, og det er også der, de fleste missionærer bor. En missionær behøver ikke altid at være læge og spadsere rundt med Bibelen i den ene hånd, lægetasken i den anden og tropehjelm på hovedet. Nej, missionærer er også tømrere, murere, kontorfolk og lærere. Man må huske, at der har været kristne i Nigeria i flere generationer. Nigerianerne er ikke længere uvidende »indfødte«, og de missionærer, der bliver sendt ud, er undergivet den nigerianske kirkeleders myndighed og bliver sat til det arbejde, *han* finder tiltrængt. Forkyndelsen er de nigerianske præster og evangelister i de fleste tilfælde meget bedre til.

Selv om Numan også er en større by, så stemmer den bedre overens med det billede, man har af stråtede hytter og landsbyfællesskab. Man føler sig kort sagt mere i Afrika – og der er også varmere end i Jos, der ligger på et plateau. Tiden i Numan gik med forskelligt kontorarbejde – sortering af kasser med papirer tilbage fra 1971, optælling af 37,5 kg møn-

ter m.m. Endvidere malede vi stue og køkken for en missionær. Vi har besøgt missionærer, der bor langt ude i bushen, så vi keder os bestemt ikke hernede.

Det kan være svært at sætte ord på de indtryk, man får, men man lærer at skønne på mange af de goder, vi har i Danmark, og som man ofte tager for givet. Ligeledes får man øj-

nene op for, at vi derhjemme er fattige på ansvarsfølelse overfor hinanden. Vi oplever hjemme en stigende tendens til, at børn og gamle bliver overflødige, medens der her er behov for deres arbejdskraft. Til gengæld er det også dem, der bliver hårdest ramt, når der er dårlige tider. På det område er vi mere sikre i Danmark.

Værdier i den danske folkeskole

Af Sten Abrahams

I anledning af en undersøgelse på landets seminarier omkring »kvalitet i undervisning og uddannelse« har Sten Abrahams filosoferet over værdibegreber i skolen:

På det seneste har man haft meget travlt med at diskutere »kvalitet i undervisning og uddannelse. Men man kan efter min mening ikke tale om »den gode lærer«, »den gode elev«, »den gode leder« eller »den gode skole«, uden at det hele hviler på en jernhård makronbund af gennemdiskuterede og prioriterede værdibegreber.

Sagen er den, at så snart vi skal til at være positive og tale om værdier, viser det sig, at vi er nogle håbløse amatører. Vi går altid uden om, som katten om den varme grød. Det er der mange gode grund til, og jeg skal nok forså lade læserne for et idehistorisk hækkeløb om det krakelerede verdensbillede siden salig Nietzsche.

Alligevel kunne det måske være nyttigt at pege på nogle få og enkle kendsgerninger. At vi i dag lider af en næsten patologisk ideologiskræk er både indiskutabelt og forklarligt. Først har vi i dette århundrede oplevet nazismens hærgen, og for at det ikke skal være løgn, måtte vi i halvfjerdsenerne trækkes med socialismens monomane, puristiske strækmarch. I dag er situationen den, at socialismen i hele Østeuropa er klasket sammen, og selv Sovjetunionen går over til markedsøkonomi. Konklusionen ligger lige for: ideologier er noget møg. De har nemlig det ved sig, at de en bloc indsnævrer horisonten og amputerer virkeligheden. Med den viden i bagehovedet er

der egentlig ikke noget at sige til, at vi er blevet forsigtige. Og ikke nok med det: Vi er forvirrede. Vi tror ikke rigtig på noget.

Denne desillusion har fået os til at være »konstruktive« på en negativ måde, når vi taler om pædagogik. Vi har haft meget travlt med at artikulere, hvad vi *ikke* ville. Vi ville *ikke* vide af den autoritære lærertype, der tromlede eleverne ned. Vi ville *ikke* fortsat viderekolportere et overleveret værdigrundlag, som vi vidste var et falsum. Og vi satte frygtløst spørgsmålstegn ved hele det faglige indhold. Var det overhovedet relevant i en moderne verden? Endelig har vi haft en håbløs indoktrineringsdebat, så vi er skræmt helt ud i tovene og derfor for enhver pris vil være nøgterne og neutrale.

Men, kære læsere: Situationen er i dag den, at det simpelthen ikke går længere. Værdiusikkerheden er total, både i skole og hjem. At dette føles som utåleligt, også for forældrene, ses af det faktum, at der konstant råbes på holdning og fasthed fra institutionernes side. Folkeskolen fremstår som både pluralistisk og vattet. Den har simpelthen ikke nogle gedigne, nagelfaste værdier at byde på, hvilket er forklaringen på, at børnene i hobetal sendes til alternative skoler, der kan prale med en holdning og noget, der ligner et mål. Vi er så langt ude, at bare en efterskole skilter med seriøs idrætsundervisning, er det grund nok til

at forlade den synkende skude. Det er altså på høje tid, at vi sadler om og er positive på en helt anden konstruktiv måde.

I den forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på Undervisningsministeriets publikation »Pejling og perspektiv« fra 1988. Der er tale om perspektivudvalgets rapport »om almene værdier og grundlæggende kundskaber«. Bogen falder i to hovedafsnit. I første del fokuseres der på »almene værdier«. I anden del på grundlæggende kundskaber. Jeg vil gerne her koncentrere mig om første del, fordi den forekommer mig at være langt den interessanteste. For en gangs skyld har man sat sig ned og helt seriøst spillet ud med en mægtig vifte af værdier, som man vel stort set kunne blive enige om vigtigheden af og relevansen i.

Listen ser således ud: Nysgerrighed, viden, koncentration, arbejdsglæde, fantasi, æstetiske værdier, de unikke oplevelser, selvtilid, mod, ansvar, selvstændig vurdering og stilningtagen, natur- og ressourcebevidsthed, frihed, sandhed, humor, indlevelse, åbenhed og tolerance, fællesskab, loyalitet og venskab, kærlighed, lighed, den demokratiske holdning, at kende grænserne mellem dit, mit og vores, proportionssans. Endelig tales der om religiøse værdier, etik, det danske, det nordiske og det internationale. Dette sidste skal jeg vende tilbage til senere.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det værste, der kan ske, er, at man blot slår ud med armene og siger: Jamen, det vidste vi da i forvejen. Det er jo bare banaliteter. Nej, det er ikke »bare banaliteter«. Det er simpelthen dejen til den »jernhårde makronbund«, jeg indledningsvis talte om. Dejen skal æltes, d.v.s., værdierne skal vendes og drejes og diskuteres. Og sidst men ikke mindst skal de prioriteres. Når jeg insisterer på, at de skal tages

dybt alvorligt, hænger det sammen med, at de på alle leder og kanter får konsekvenser for vores pædagogiske praksis. De er simpelthen forudsætningen for, at vi kan tale kvalificeret om »kvalitet i undervisningen«.

Derfor er det jeg foreslår, at man på seminarier og i folkeskoler sætter dage af til den diskussion og til en prioritering af disse mange værdier. Det ser let ud, men er det ikke. Vi lever nemlig i en verden, der er gennemsyret af »relativitetsteori« (Einstein) og »komplementaritetsteori« (Bohr), hvilket gøre begreberne vanskeligt håndterbare. De er jo nemlig ikke entydige og firkantede. »Mod« er f.eks. en udmærket egenskab, men ikke hvis den udarter til dumdristighed. Det er godt at have selvtilid, men irriterende, hvis den manifesterer sig som braldrende pral. Tolerance er glimrende, men hvor langt skal man strække sig, før man siger stop? O.s.v. o.s.v.

Det er muligvis en banalitet at gøre opmærksom på, at det moderne menneskes hverdag er præget af distraktion. Der er et hav af medier, der råber og skriger på os fra alle mulige og umulige vinkler. Alle vil de have fat i os, og alle vil de fortælle os et eller andet »overordentlig vigtigt«. Dette mediebombardement rammer naturligvis både børn og voksne.

I forlængelse heraf er det efter min mening af stor betydning, at man som pædagog opererer meget bevidst med et begreb som »koncentration«. Skolen skal være den oase i et kaotisk samfund, hvor eleven kan få ro. Ro til at koncentrere sig og fornemme en »arbejdsglæde«. Bare dette enkle at få en time til rådighed med stillelæsning er efterhånden blevet en gave. Hvis folkeskolelæreren var meget bevidst omkring begrebet »koncentration«, ville han ikke få dårlig samvittighed og have en fornemmelse af, at han drev den af

eller kom for nemt om ved det med sit arbejde.

Perspektivudvalget gør videre opmærksom på vigtigheden af »de unikke oplevelser«. Det er muligt, at de ikke dukkede op i forbindelse med stillelæsningen, men læreren må hele tiden have begrebet i bagehovedet og satse på at realisere disse oplevelser i sin undervisning. Det er naturligvis meget forlangt, men hvem husker ikke fra sin egen skoletid undervisningssituationer, man aldrig vil glemme? Oplevelser, der rev sløret fra øjnene og muligvis ændrede ens verden. Og videre skal vi huske på, at det netop er disse unikke oplevelser, der senere i livet sætter os i stand til at prioritere. De giver os kvalitetsbevidsthed, så vi nogenlunde sikkert kan sortere alt det bras fra, som medierne til dagligt forsøger at distrahere os med.

Det er muligt, at vi over for de studerende på seminariet ikke tydeligt nok har understreget vigtigheden af »selvtillid«. En meget vigtig forudsætning for en god undervisningstime er, at eleverne i folkeskolen mærker lærerens udstråling og netop selvtillid. De skal mærke, at han kan sit kram og er parat til at tage et »anvar«. Og når vi nu er ved ansvarligheden, er det også vigtigt at erindre om, at denne ikke kun gælder læreren. Forudsætningen for en lødig og givende undervisning er, at både læreren og eleverne føler sig ansvarlige. Dette forhold er givetvis ikke profileret tilstrækkelig tydeligt på mange skoler. Der har været en stærk tendens til at sige »eleven i centrum«, hvilket efter min mening er fejlagtigt, fordi det i for høj grad nærer yuppiementaliteten, som vi har rigeligt af i forvejen hos nutidens unge.

Endelig kunne det måske være på sin plads at sige et par ord om begreberne fantasi og kreativitet. Nogle har gjort sig vittige ved at

gøre opmærksom på, at Danmark er det eneste land i verden, der har to kommatingsystemer, nemlig det grammatiske komma og pausekommaet. Det grammatiske komma (også kaldet preusserkommaet) skulle repræsentere forstanden og systematikken, pausekommaet fantasien og kreativiteten. De eksemplificerer vores hang til at skelne skarpt mellem ordnet viden på den ene side og leg/kreativitet på den anden. For det første vil jeg gerne gøre opmærksom på, at eksemplet er dårligt valgt, fordi der er mindst lige så mange regler for at sætte pausekomma som for at sætte grammatisk komma. For det andet, og det er vigtigere, skal vi holde op med denne rigide skelnen mellem »boglige« fag og »kreative« fag. Der er et meget stort element af følelse og kreativitet i de boglige fag, og omvendt meget mere systematik og »hjerne« i de kreative, end man normalt forestiller sig. Thorkild Bjørnvig har introduceret begreberne »figur« (hjerne) og »ild« (hjerte) og påpeget nødvendigheden af en balance mellem disse to størrelser, for at der skal komme noget ordentligt ud af det. Det samme kan faktisk siges om samtlige fag, vi opererer med i folkeskolen.

Perspektivudvalget nævner begrebet »danskheden« eller »det danske«, og hermed er vi fremme ved mit smertensbarn. Problemet er, at man, efter min mening, ikke dvæler længe nok ved begrebet, ikke tager det seriøst nok. Det er faktisk meget interessant, at ordet »sjæl« er begyndt at dukke op i dagens debat. Ja selv i Politiken er man forundret begyndt at spørge, hvad sjælen egentlig er for noget, og hvor den er blevet af.

Må jeg i den forbindelse have lov til at citere Michael Strunge, der i et TV-interview sagde følgende: »Danmark har verdens bedste digtere, men danskerne kender dem ikke, og derfor kender de heller ikke deres egen sjæl«.

Litteratur bliver man udfordret af. Den giver læseren en følelse af nærvær og identitet. Jeg mener, at vi som pædagoger ikke skal nøjes med at tale om sjæl. Vi skal ganske frygtløst og konkret tale om *folkesjælen* og spørge, hvor *den* egentlig er blevet af. Situationen er nemlig den, at vore folkeskoleelever er masse-mennesker, fordi de er produkter af en massekultur. Men vi gør ikke rigtig noget ved det. Også i skolen rider vi med på massekulturen, og det gælder faktisk samtlige fag.

For at sige det lige ud: vi kan ikke være det bekendt. Til dato har vi ganske enkelt nægtet at operere med et så luftigt begreb med det resultat, at »folkesjælen« ikke blot er blevet hjemløs, men også er ved at blive stranguleret af franske, tyske, engelske, amerikanske og japanske kulturovergreb.

Folkesjælen viser sig tydeligst i den danske litteratur og den danske historie, og det er vores pligt at skaffe den et hjem. Dens hjem er institutionen, først og fremmest folkeskolen og seminarierne. Vi har ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på, at litteraturhistorien fra folkevisen til Michael Strunge simpelthen repræsenterer det danske folks hukommelse, dets identitet eller dets sjæl. Det faktum, at vi for fuld musik er på vej ind i en ganske stram europæisk union burde yderligere animere os til at tage os sammen og tage problemet alvorligt. Sagt meget firkantet: Folkeskolen

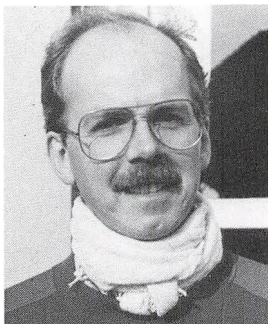
skal producere danskere og ikke masse-mennesker, for det var de jo i forvejen.

Vi er endelig nået frem til spørgsmålet om den »objektive/neutrale« lærer over for den »holdningsprægede« lærer. Der er næppe tvivl om, at den neutrale lærer, som ikke vil diske op med sine personlige meninger og værdinormer, er definitivt out. Men det efterlader alligevel et problem, for det skal stå lysende klart for eleverne, at mange lærere ikke vil lade sig nøje med det netop skitserede værdisæt, selv om det ordnet og prioriteret måske nok kunne minde om en »modernistisk katekismus«. Værdinormerne leverer ikke en samlet totalforklaring på alle livets spørgsmål. Det gør kristendommen derimod, og der er intet i vejen for, at den kristne lærer prøver at forklare, hvorfor netop denne religion betyder så meget for ham. Det har intet som helst med indoktrinering at gøre, for det er lige så sikkert som amen i kirken, – og dette var ikke nogen vits, at der i én af de næste timer vil komme en ateistisk lærer og plædere for det modsatte synspunkt.

Det vigtigste er, at eleverne oplever lærerne som levende, engagerede mennesker, der er dybt optaget af livets grundlæggende spørgsmål. Det er ikke for meget sagt, at det er liv og død for dem, at de i de voksne har en mur at spille op ad, så de får en chance for at afprøve deres egne værdier.

Nye ansigter

Chris
Denby

Jeg er født i England i 1956. Efter min skolegang på forskellige skoler i Yorkshire læste jeg til cand.mag. i geografi og byplanlægning på Cambridge Universitet og blev M.A. i 1978 (dansk cand. scient.).

Jeg tog så læreruddannelse på Leeds Universitet (postgraduate Certificate i Education). I fire år underviste jeg elever i 11-18 års alderen i en privat skole lige uden for London, hvor jeg mødte min kone. Vi flyttede til Danmark i 1984.

De første år arbejdede jeg i en planteskole og på Herning Centralbibliotek. Jeg tog også T.E.F.L. certifikat i engelsk sprogundervisning. Samtidig med jobbet på biblioteket læste jeg engelsk bifag på Århus Universitet og blev færdig i 1989, til sidst som fuldtidsstuderende.

I 1989-90 underviste jeg ved såvel Ikast Gymnasium som Herning Seminarium.

Vi har to børn, en på fire år og en på 5 måneder.

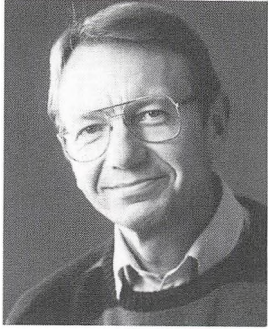
Fritidsaktiviteter har jeg ikke haft megen tid til, bortset fra fotografering og ferier i England, hvor jeg dyrker fjeldvandring og golf.

Susanne
Vigsø

Født 5.8.1956 i Holstebro.

Cand. mag. i historie og tysk fra Århus Universitet 1990. Ansat ved Det kristne Gymnasium i Ringkøbing 1989-90. Ansat ved Nr. Nissum Seminarium 1990.

Troels
Johansen

Født d. 25. november 1939 – sjællænder – vokset op i Sorø. Student fra Sorø Akademi 1958.

Aftjent værnepligt ved Den kongelige Livgarde 1958-60; premierløjtnant af reserven. Lærereksamen fra Jonstrup Statsseminarium 1963. Sidegevinst: der mødte jeg min kone Bodil!

Efter et års undervisning i Folkeskolen studier ved University of Minnesota; MA-degree i pædagogik (hovedfag) og geografi & antropologi (bifag).

1965-67 underviste min kone og jeg i Nigeria på

secondary school og seminarium. Hjem over hals og hoved på grund af Biafra-krigen.

Lærer ved Herning Højskole 1967-70 – efter årene i Afrika et dejligt arbejde i samfundsmæssig og kulturel sammenhæng!

Ansæt ved Herning Seminarium i 1970 med undervisning i undervisningslære, psykologi og pædagogisk speciale.

Interesseret i kultur- og samfundslivet. Derfor naturligt at fungere i en årrække som formand for Socialdemokratiet i Herning. Siden 1982 medlem af byrådet i Herning med sæde i skole- og kulturudvalget, socialudvalget og økonomiudvalget. I valgperioden 1990-94 formand for den socialdemokratiske byrådsgruppe, formand for socialudvalget og medlem af økonomiudvalget.

Jeg er interesseret i billedkunst og musik, løber langt på langrend og spiller badminton.

Gift med Bodil, initiativtager til og leder af Børneskolen Bifrost i Herning. Vi har to børn, Søren 25 og Jacob 22 år.

Jeg vurderer lærerjobbet som et holdnings- og dannelsesmæssigt nøglejob vedrørende skabelse af udviklingsmuligheder for mennesker og af morgendagens samfund.

Lone
Suhr

Født i Odder d. 29.5.52. Gift med Jens og mor til 4 børn.

Cand. phil. i dansk fra Århus Universitet aug. 85. Pædagogikum fra Herning Gymnasium juni 87.

Inden jeg blev færdig på universitetet, arbejdede jeg som vikar i folkeskolen i Odder. Efter endt uddannelse og inden pædagogikum var jeg sproglærer under Dansk Flygtningehjælp.

De sidste 2 år har jeg været ansat på Holstebro Børnehaveseminarium som dansk- og pædagogiklærer. Sideløbende med arbejdet på børnehaveseminarieret har jeg undervist på Danmarks Lærerhøjskole, afdelingen i Skive, i børne- og ungdomslitteratur og -kultur.

Jeg har desuden en del foredragsvirksomhed om bl.a. børn og billedmedier – børn og fantasi.

Fra aug. 90 er jeg ansat på Nr. Nisum Seminarium og HF og underviser i dansk og retorik.

Tekst Holger Lissner 1990
Musik Erik Sommer 1990

$\text{♩} = 80$

Gå gen-nem by-ens lange lige ga-der, du som-mer-ly-se Hel-lig-ånd, stryg

ømt hen-o - ver grimme grå fa-ca-der, og rør de trøtte smile-bånd - - , så

tro-en gror, og hå-bet bor, hvor dø-re-ne blir åb- - net for de an-dre .

D.C. FINE

Gå gennem byens lange lige gader

Holger Lissner, der er sognepræst i Sdr. Bjært, har skrevet denne bysalme på opfordring fra FDF/FPF i forbindelse med indvielse af et nyt bycenter i København. Både Holger Lissner og FDF/FPF har indvilget i offentliggørelsen af salmen i dette årsskrift.

Gå gennem byens lange lige gader
du sommerlyse Helligånd,
stryg ømt henover grimme grå facader,
og rør de trætte smilebånd,
så troen gror,
og håbet bor,
hvor dørene blir åbnet for de andre.

Smut ind i vore smalle trappegange,
septembermilde kærlighed,
og syng om Gud for dem, der sidder bange,
og dem, hvis mod blev slået ned,
så triste ler,
og blinde ser,
at livet stadigvæk er værd at leve.

Blæs ny luft over alle byens pladser,
du vinterklare sandheds ånd,
træng ind i magtens grå kontorpaladser,
og tænd os med Guds milde hånd,
så vores by
med lys på ny
kan smykke sig i glæde til Hans komme.

Kom til os, hvor vi frygter for hinanden,
du forårskåde skabermagt,
forkynd, at Jesus Kristus er opstanden
og venter os, som han har sagt,
så vi går ud
i tro på Gud
og lever uden frygt i nådens sommer.

Tekst: Holger Lissner 1990

Musik: Erik Sommer 1990

Dimission i HF 1990

Af Henning Fogde

For ikke ret lang tid siden kunne man i aviserne læse om en undersøgelse blandt unge på HF, i gymnasium, handelsskoler m.v. Det var undervisningsministeriet, der stod bag undersøgelsen. Man havde ladet 1600 unge skrive en stil over emnet »Unge ser på fremtidens Danmark«.

Resultaterne havde man derefter ladet analysere, og i hvert fald aviserne fandt, at resultatet var overraskende. Over halvdelen af alle de unge skrev nemlig, at det, de ønskede sig af fremtiden, var en god gammeldags familie og et pænt og rart hjem. Samtidig gav mange udtryk for ængstelse for, at noget eller nogle ville komme og ødelægge deres muligheder, så de slet ingen fremtid fik. Væk var tilsyneladende visionerne og alle de revolutionære tanker, som vi kendte dem fra 70'erne og begyndelsen af 80'erne.

Fremtidsforskerne, der var sat til at kikke på stilene, skulle lede længe, inden de fandt nogle unge, der beskæftigede sig med fremtidens samfund. Kun 15-20% markerede, at de glædede sig til at være med til at forme dette samfund og skabe et bedre liv for den næste generation. Der var langt flere, som fandt det håbløst i det hele taget at beskæftige sig med sådanne ting. Arbejdsløshed, forurening, atomkrig og andre ulykker vil komme os i forkøbet, skrev de.

Mod en grå og fantasiløs fremtid

Er det virkelig rigtigt, at nutidens unge slet ikke har fantasi og mod på at skabe en bedre tilværelse end den, de kender? Måske. Fremtidsforskerne var tilbøjelige til at konkludere sådan, og en af dem føjede endda til, at det nok i nogen grad var skolens skyld. Man har så travlt i skolen med at tilegne sig den nødvendige viden til den forestående eksamen, at man ikke mere giver sig tid til at drøfte forandring og udvikling. Skolen er blevet for fantasiløs!

Den påstand må naturligvis stå for forskernes egen regning. Men sandt er det, at i en tid med mangel på studiepladser og med arbejdsløshed rundt omkring, spørger man efter, hvad der kan sikre én bedst muligt. Også hos os kan vi godt mærke, at »flinkeskolen« har vundet frem de senere år. Lærernes arbejde er blevet lidt lettere, men det kan næppe undgå at have bremset en god diskussion på klassen af og til. Man mener ikke at have tid, og det er en skam.

Måske er der ikke noget at sige til, at fremtidsforskerne bliver forstemte ved at læse de unges stile. Man venter umiddelbart hos de unge at finde visioner om vor fælles fremtid og ikke blot angst og søgen efter en privat lykke.

Vi ældre kan også godt blive forstemte, når vi i et kendt internationalt tidsskrift læser en berømt japansk-amerikansk professor give udtryk for, at hele vores kultur synes at bevæge sig mod en grå og trist fremtid, der hverken vil ende med knald eller klynken, men i en almindelig gaben, d.v.s. i den yderste kedsomhed.

Professoren hedder Francis Fukuyama, og han henter naturligvis ikke sine erfaringer fra Europa, men fra Japan og USA. Her er det eneste, folk interesserer sig for, at nyde. Ingen vil mere sætte noget ind for en ide, endsige da ofre livet for en sag, hævder han. Det er alvorligt, hvis f.eks. det japanske forbrugersamfund bliver eksemplet for, hvordan vi skal forme fremtiden under vore himmelstrøg. Men det lyder sygt, når samme professor ligefrem længes tilbage til den kolde krigs dage. Da var der noget at kæmpe for, og man kunne tydeligt se, hvem fjenden var, synes han at mene.

Er det hjemmenes skyld?

Nogle aviser og nogle politikere har i forbindelse med ungdomsundersøgelsen benyttet lejligheden til at lange ud efter hjemmene. Det er forældregenerationens skyld, siger man. Nogle siger rent ud: Det er 68ernes børn, der nu længe nok har set deres forældre flippe ud. Nu længes man tilbage til trygge og solide forhold. Andre siger modsat, at det er forældregenerationens småborgerlige stræben og optagethed af karriere, hus, bil, TV osv., der får så mange unge til at længes tilbage til en tilværelse uden alt det, der splitter familierne. Man vil igen rykke sammen i sofakrogen to og to. Så kan verden iøvrigt skabe sig, som den vil.

Det er sandt nok, at forældregenerationen,

min generation, ikke har det for godt. Men jeg tror, at man skal vogte sig for at give nemme forklaringer. Vi, der blev forældre i 60erne og i begyndelsen af 70erne, har oplevet mange sære ting. Vi har måttet omstille os fra et nogenlunde fastlåst samfund til et samfund i ustandselig forandring. Vi har oplevet tider med tilsyneladende pengerigelighed for så pludselig at måtte spænde livremmen ind eller har i hvert fald fået besked på at gøre det. Vi har oplevet et 68oprør, de fleste af os ganske vist på passende afstand, men alligevel. Vi har af oprørerne fået afsløret megen slendrian og gammelt pamperi, samtidig med at vi er blevet mistænksomme over for autoriteter og ofte med god grund. Ude i den store verden har vi set ideologier vokse og få succes for snart efter at falde sammen og knuses. I hjemmene har vi indrettet os efter nye mønstre. Begge forældre er kommet ud på arbejdsmarkedet. Det har betydet mindre tid til vore børn, og tiden har bevirket, at mange ægteskaber simpelthen er gået i stykker. Det skal nok passe, at mange af os derved har mistet en god del af vores ungdoms drømme, og vi har altså heller ikke været i stand til at give nogen drøm videre, derimod nok ængstelsen og bekymringen for fremtiden, der er blevet mere og mere uoverskuelig for os.

Der er også nogle af os, der er en smule fornærmede på samfundet, på politikerne osv. Hvis vi ellers har kunnet overdøve TV ved middagsbordet derhjemme, har vore børn måttet sidde og høre på vore frustrationer. Det kan nok have sat spor hos en og anden.

Det vil egentlig ikke være mærkeligt, hvis nogle unge på den baggrund har fået opfattelsen af, at et godt liv er det samme som et behageligt liv, fri for engagement. Engagement giver jo skuffelser!

Angsten

Alligevel kan det synes mærkeligt, at så mange unge giver udtryk for, at de er bange, netop samtidig med at de store ydre trusler, især da frykten for den store og altødelæggende krig, svinder hen. Det er, som om angstens sum er konstant. Fratager man mennesker én form for frygt eller angst, ja, så finder angsten nye veje og nye mål. Lytter man f.eks. til radioens P4 søndag aften, kan man høre mange unge give udtryk for angst. Og det er karakteristisk, at angsten de seneste år i stadig mindre grad beskæftiger sig med de store globale trusler som atomkrig og miljøødelæggelse. Nej, det er den lille lurende private angst, der tales om. Og den kan ikke altid finde konkrete anledninger.

Det er også angsten, der dominerer meget af den musik, der lyttes til. Rockmusikken kredser om katastrofemotiver og henter med stor forkærlighed sine temaer fra Apokalypsen, Bibelsens sidste skrift med de store undergangsvisioner. Men man afskærer fra samme skrift visionen og troen på en ny verden, hvor kærlighed og glæde bor. Hvor angsten råder, vokser også behovet for tryghed. Sådan kan vi blive vredet i en spiral af stigende angst og stigende tryghedssøgen. Og derfor er det måske, at så mange unge i deres fremtidsdrøm satser på det private, det varme og det trygge.

Uddannelse til et godt liv

Når man sidder med den hvide hue på hovedet og med sit eksamensbevis i hånden, er det naturligt, at man ser tilbage på den uddannelse, der er gennemført. En HF-eksamen er stykket sammen af mange brikker, forskellige fra studerende til studerende. Men der har jo også været fællestimer og fællesoplevelser.

Fagene har også skullet give jer paratviden og det mere udefinerlige, man kalder dannelse. Det er vort håb, at det altsammen også har givet jer blik for, at et godt liv ikke blot er et bebageligt liv, fri for krav, fri for udfordringer og for skuffelser.

Det gode liv er det liv, som det er værd at kæmpe for. Det har vi i det sidste år set mange eksempler på i det Østeuropa, I også fik lejlighed til at besøge i jeres studietid. Undrende har vi blaserte og forvante vesteuropæere set på, hvordan ikke mindst unge er flokkedes i kirker, på torve og foran soldater med skarpe skud i geværene. Hvis man ville spørge disse mennesker om, hvad de opfatter som et godt liv, ja, så ville de formentlig nævne mange ting, der for os er en selvfølge: Frihed for tvang og ensretning, mulighed for sammen at bygge et samfund og lov til at bruge og forbruge livet, som ens samvittighed byder en.

Måske kan netop disse østeuropæere også være med til at ruske op i os fra det Vesteuropa, der i alt for høj grad tager tilværelsen med dens rettigheder og pligter som en banal selvfølge.

Måske kan de også være med til at vække os i retning af nye idealer, være med til at tegne nye visioner og hjælpe os til at sætte nye mål for vores liv.

Det er jo ikke nok, hvis 15-20% af os er i besiddelse af en sådan trang. Danmark har i lige så høj grad som Østeuropa brug for unge, der vil tage hånd om fremtiden, ikke blot tilkæmpe sig nye luksusgoder, men kæmpe for et bedre liv i en langt videre betydning.

Og så angsten

Uden håb er der intet liv. Jeg tror ikke, det er tilfældigt, at kirkerne mange steder i Østeuro-

pa er blevet de steder, hvor man samledes. Netop i kirken lever troen på, at angsten og undergangen aldrig er det sidste, der skal overgå et menneske. Af alle forestillinger om det gode liv er kristendommens den dybeste. Her lever nemlig troen på, at det onde, uanset hvor uoverskueligt det synes, er besejret og bliver besejret gennem manden fra Nazaret. Det var iøvrigt også ham, der sagde: Den, der

vil vinde sit liv, skal miste det, og den, der mister sit liv, skal vinde det.

Jeg vil ønske for jer, at I er blevet sat i gang, hver på jeres vis, så I kan være i stand til at arbejde med på skabelsen af det gode liv, ikke blot for jer selv og for dem, der står jer nærmest, men også for det samfund, vi allesammen er en del af.

Lykke til.

Her ses Erik Heides fornemme skulptur i granit og jern: »Måske en engel«, omgivet af plæner, bygninger og træer. Foto: Poul Lastheim Madsen.

Tale ved HF-afslutningen 23. juni 1990

Af Birgit Bjerre (HF 90)

I en myte fra den nordiske mytologi står det skrevet, at guderne dræbte jætten Tjasse. Men han havde en datter Skade. Og Skade drog til Asgård, gudernes bolig, iført hjelm og brynje, for at hævne sin fader. Guderne bød hende forlig og erstatning.

Hun fik lov at vælge sig en ægteemand blandt guderne. Og nu kommer det interessante. Dette mandevalg foregik på den måde, at hun kun fik lov til at se fødderne, intet andet. Da så hun, at en af gudernes fødder var vidunderligt smukke, og troede så selvfølgelig, at det var den smukke og gode gud Balder. »Denne gud vælger jeg. Intet er uskønt ved Balder« Det viste sig, at guden, hun havde valgt, ikke var Balder, men Njord. Og jeg kan fortælle, at ægteskabet ikke blev lykkeligt.

Grunden til, at jeg synes, denne myte passer så godt til dagen i dag og denne tid i det hele taget, er, at den handler om at vælge. Skade vælger sin ægteemand i den tro, at bare fødderne kan fortælle hende noget om hele personen, helheden. Hun tager fejl. Det lille udsnit bedrager. Skade glemmer at tvivle, hun glemmer, at manden, tilværelsen og mulighederne kan ses fra mange vinkler. Denne form for skråsikkerhed tror jeg, vi alle har stiftet bekendtskab med. Vi ser valgmulighederne fra én vinkel og bliver overraskede over, hvor anderledes det i virkeligheden forholder sig. Vi

møder hinanden, og i løbet af to år når vi måske at se hinanden i et helt nyt lys.

Det bedste middel mod disse forhastede beslutninger og altfor hurtige bedømmelser af hinanden er tvivlen. At kunne sætte spørgsmål ved tingene. Prøve at dreje virkeligheden lidt i hånden og se den fra forskellige vinkler. Tvivle, når vi nu står overfor at skulle tage store beslutninger og spring. Tvivle, når vi får en påstand smidt i hovedet. Jeg har hørt mange i dette forår give udtryk for ærgrelse, når de ikke rigtig vidste, hvad der skulle ske efter tiden her på H.F. De fleste af os har tvivlet på vore egne beslutninger, til vi fik knopper af det. Ideer er blevet droppet, nye dukket op. Vi har prøvet at få et lille glimt af fremtiden og forsøgt at se lidt mere end fødderne af valgmulighederne.

Jeg tror, tvivlen er god. Den er frugtbar og fuld af næring. Den nærer tankerne og giver valget dimension. Et valg truffet uden tvivl er jo ikke noget egentligt valg, men blot en beslutning. Men pyh, hvor bliver vi lettede, når endelig planerne begynder at tage form.

Mange tanker farer rundt i hovedet i disse dage. Midt i flytterodet, mellem kasser, sammenrullede plakater og ting, som ikke rigtigt er til at gemme væk. Nøgne vægge og et brev som faldt ned bag sengen for længe siden. For længst glemte ting dukker pludselig op. Vi gør status over vore ejendele. På samme måde

samlers vi gamle episoder op fra de to år, der er gået. Gode ting, minder, vi helst vil smide væk. For der er jo sket en del med os hver især, og mens alting på sin vis har hvilet i Nissum som centrum for verden, er der sket utroligt meget på alle måder. Vi pakker ned i kasser, render forvirrede rundt og kan ikke rigtig finde ro nogen steder. Nogle griner hysterisk og lettede, andre bliver tavse og forsagte. Det er svært at tage afsked, men også rigtigt.

...Og Nissum vil fortsat være Nissum (heldigvis da), og Toelberg vil stadigvæk have varer over sidste salgsdag, Jesper Kallesøe vil ikke kunne finde sin klasse, »Kommunikation« vil stadig efterlyse mere stof, og det vil blæse og være halvtomt fredag morgen, der vil blive solgt kaffe på Borgen o.s.v. o.s.v. ...

Nissum vækker hos os, tror jeg, meget blandede følelser. Bl.a. det, at vi er i Vestjyl-

land, har sin egen charme, men også sine bagsider. Vinden skal nok sørge for, at kun det mest holdbare og jordnære skal få lov at vokse sig stort – og skævt. Ikke noget med at bygge altfor spinkle, høje og prangende konstruktioner. Nej, byg det solidt og varigt og lidt, som vi kender det i forvejen.

Og alligevel har de to år båret præg af farver, skøre ideer, ideers virkeliggørelse, mangfoldighed og afveksling, hele tiden præget af den ro og samling på alting, som kendetegner stedet.

Og igen evnen til at se tingene fra flere sider. Jeg tror de to år, både i undervisning og menneskeligt, har fået os til at se verden – ikke bare i perspektiv, ikke bare i en vinkel, i et lille udsnit, men givet evnen til at se valgmulighederne – mere end bare fødderne, som Skade gjorde det for længe siden.

HF-dimittender 1990

Per Albertsen, Tvis
Hanne Egestoft Andreassen, Lomborg
Anne-Marie Bak, Lomborg
Dorthe Christensen, Thorsminde
Dorthe Dalsgaard Jensen, Bøvling
Hanne Boel Jensen, Næsbjerg
Lene Tange Jensen, Ølby
Holger Corydon Jepsen, Fredericia
Sam Koch, Sinding
Henriette Kristensen, Hodsager
Solvej Roesgaard Mose, Vildbjerg
Gitte Skovby Nielsen, Ulfborg
Irene Herkert Nielsen, Tarm
Ole Nielsen, Aulum
Sonja Nielsen, Ulfborg
Annette Nyby, Venø
Britta Børsting Petersen, Lemvig
Lise Holm Rasmussen, Lemvig
Jan Kania Rømer, Lemvig
Randi Lund Schelde, Jordrup
Anne Gudrun Sejersen, Bjerringbro
Inger Staal, Skjern
Ingelise Søndergaard, Sdr. Felding
Karsten Flemming Thomsen, Esbjerg
Elisabeth Holst Jensen, Thisted
Layla Andersen, Tørringhuse
Birgit Bjerre, Nr. Nissum
Henrik Debel, Truust
Susanne Engebjerg, Sejling
Karin Furbo, Nykøbing M.
Anna Lau Hyldgård, Give

Lars Skibsted Jakobsen, Lindved
Birthe Bitsch Kristensen, Resen
Holger Østergaard Kristensen, Spjald
Iben Løbner, Snebjerg
Birthe Maagaard, Karup
Henny Melgaard, Thisted
Birgitte Moosgaard, Vorgod
Jette Bach Mortensen, Aars
Mette Weiss Mose, Vamdrup
Annette Møller, Lemvig
Knud Nagstrup, Ulfborg
Bente Nielsen, Asp
Helle Marie Pedersen, Heldum
John Bo Pedersen, Heldum
Lene Skifter, Brædstrup
Olav Sønderkov, Fjaltring
Heidi Graungaard Sørensen, Hemmet
Anette Vendelbo, Lemvig
Anette Armose Pedersen, Ringkøbing
Ole Røgild Pedersen, Roslev
Gitte Ernst Madsen, Auning
René Baadsgaard, Nykøbing M.
Rikke Elmholdt Balleby, Lemvig
Dorit Løvig Borg, Nr. Nissum
Jette Byrialsen, Simested
Birgit Fogdal Christensen, Tvis
Johanne Sofie Dahl, Fousing
Irene Høy Gregersen, Lunde
Karin Vester Grud, Uglev
Preben Hedegaard, Nr. Nissum
Henrik Heltboe, Struer

Annette Høgild, Vejrum
Irene Søndergård Kristensen, Brønderslev
Susanne Kriegbaum Kristensen, Odder
Jesper Krog, Højslev
Ralf Alfred Nielsen, Lemvig
Lene Olesen, Timring
Charlotte Volke Pedersen, V. Assels

Dorthe Pedersen, Hvidbjerg
Mette Krogholm Pedersen, Årestrup
Birthe Poulsen, Ans
Marianne Vingborg, Lind
Birgitte Christensen, Vamdrup
Klaus Frimor, Struer
Lene Damgaard Pedersen, Galten

I 1989 blev der opstillet et nyt kunstværk i seminarieområdet, Erik Heide: »Måske en engel«. Som det ses, har værket fået en fin placering mellem seminariets bygninger, fint fastholdt på Ole Laursens tegning.

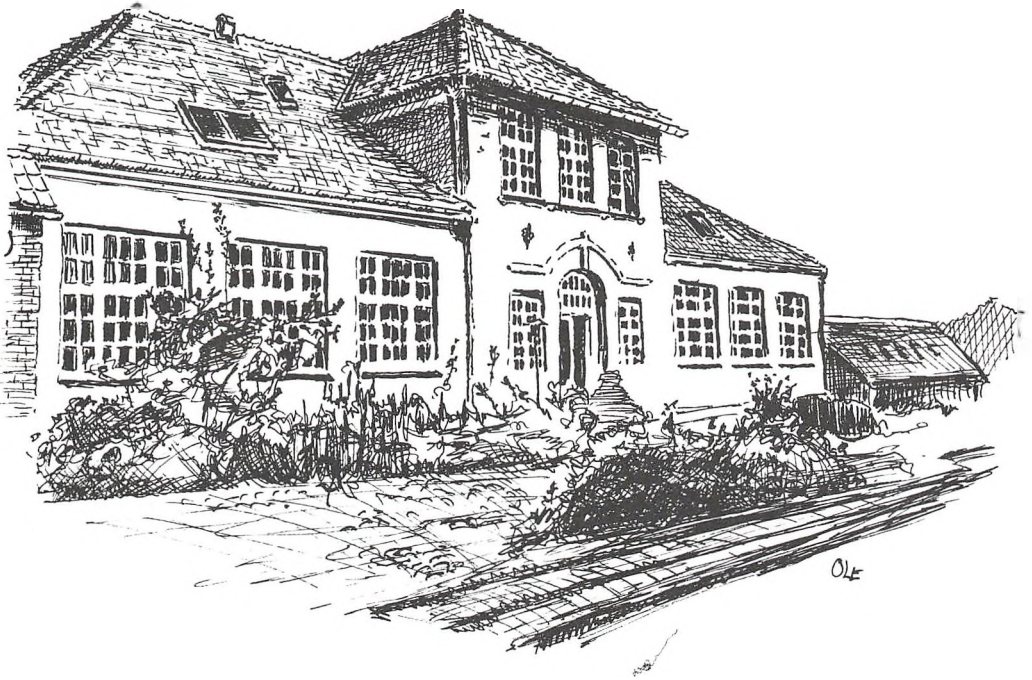
KLASSE 2.p. *Bageste række fra venstre:* Jesper Kallesøe, Ole Damgaard Nielsen, Karsten Fl. Thomsen, Sam Koch, Holger Corydon Jepsen, Per Albertsen, Ole Nielsen, Anne Gudrun Sejersen, Hanne Boel Jensen. *Midterste række fra venstre:* Anne-Marie Bak, Dorthe Christensen, Lene Tange Jensen, Dorthe Dalsgaard Jensen, Hanne Engestoft Andreassen, Randi Lund Schelde, Henriette Kristensen, Ingelise Søndergaard. *Forreste række fra venstre:* Henning Fogde, Britta Børsting Petersen, Jan Kania Rømer, Elisabeth Holst Jensen, Solvej Roesgaard Mose, Gitte Skovby Nielsen, Lise Holm Rasmussen, Irene Herkert Nielsen, Annette Nyby, Sonja Nielsen. *Ikke på billedet:* Britta Dorthea Jensen, Charlotte Jensen, Inger Staal.

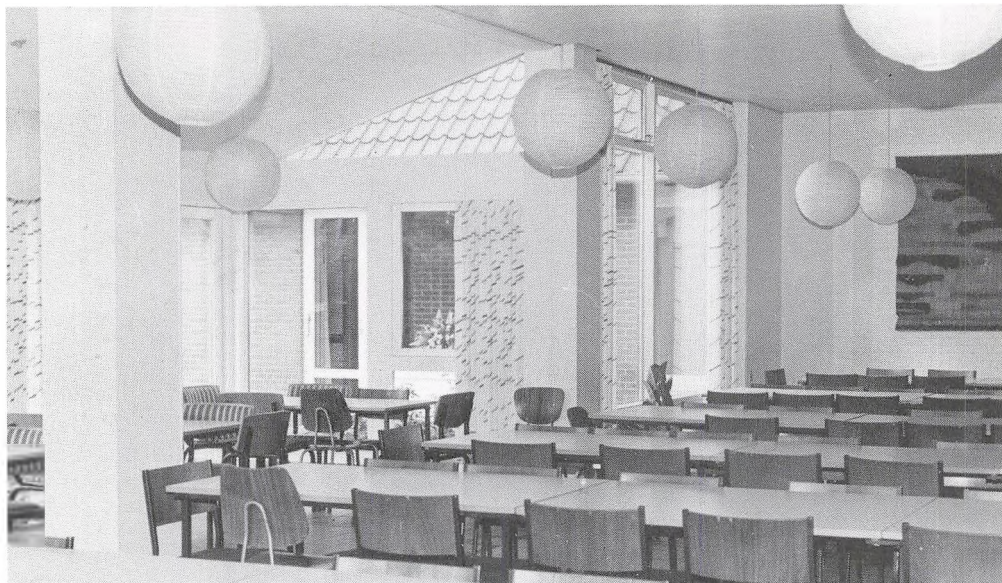

KLASSE 2.q. *Bageste række fra venstre:* Olav Sønderkov, Henny Melgaard, Mette Weiss Mose, Lars Skibsted Jakobsen, Birgitte Moosgaard, Birthe Maagaard, Annette Møller, Knud Nagstrup, Karin Furbo, Arne Petersen. *Midterste række fra venstre:* Anette Armosse Pedersen, Anette Vendelbo, Gitte Ernst Madsen, Layla Andersen, Ole Røgild Pedersen, Holger Østergård Kristensen, Henrik Debel, Helle Marie Pedersen, John Bo Pedersen. *Foreste række fra venstre:* Henning Fogde, Anna Lau Hyldgård, Susanne Engebjerg, Birthe Bitsch Kristensen, Bente Nielsen, Heidi Graungaard Sørensen, Birgit Bjerre, Iben Løbner, Lene Skifter, Jette Bach Mortensen. *Fraværende:* Britta Kristensen.

KLASSE 2.r. *Bageste række fra venstre:* Lene Damgaard Pedersen, Rikke Elmholdt Balleby, Marianne Vingborg, Irene Høy Gregersen, Dorthe Pedersen, Preben Hedegaard, René Baadsgaard, Jesper Krog. *Midterste række fra venstre:* Klaus Frimor, Lene Olesen, Irene Søndergaard Kristensen, Ralf Nielsen, Henrik Heltboe, Susanne Kriegbaum Kristensen, Annette Høgild, Birgitte Christensen. *Forreste række fra venstre:* Henning Fogde, Karin Vester Grud, Birthe Poulsen, Birgit Fogdal Christensen, Dorit Løvig Borg, Jette Byrialsen, Johanne Sophie Dahl, Charlotte Volke Pedersen, Mette Krogholm Pedersen, Lise Marcussen.

Nu er der endnu hyggeligere på borgen. Foto: Poul Lasthein Madsen.

Rektorboligen er nu Telebus.

Dimission af årets lærere 1990

Af Henning Fogde

For år tilbage var det almindeligt på seminariet at høre lærerstuderende fortælle om, at de i selskab med andre unge ikke var meget for at indrømme, at det var lærere, de ville være. Grundene kunne være flere. Undervisningsministeriets prognosemagere talte om stor fremtidig arbejdsløshed. Men værre var det nok, at lærerjobbet var kommet i miskredit hos mange. Uanset hvad læreren gjorde, syntes det at være galt. Forsøgte man sig med nye uprøvede metoder, var det galt. Gjorde man tingene, som de blev gjort i ens barndoms skole, var det lige så galt.

Hvorfor mon disse svingninger? Forklaringen er nok først og fremmest den, at vi har gennemlevet nogle år, hvor usikkerheden i samfundet var enorm. Der blev talt meget om polarisering, d.v.s. de uhyre skarpe modsætninger i synspunkter på såvel samfundsliv som på den enkeltes liv. Det skabte naturligvis også usikkerhed om skolens opgave. Tænk blot på hele debatten om påvirkning og indoktrinering, som vi måtte igennem i 70'erne og 80'erne. Ikke sært, om også lærerne blev usikre og vaklende i deres forhold til arbejdet og eleverne.

Men alt det synes nu snart at være historie.

Skolen – en nødvendig kulturbærer

I de seneste år er det gået op for flere og flere,

at skolen er en helt nødvendig kulturbærer. Læreren er ikke blot tekniker, der kan eller skal formidle hvad som helst. Skolen har mulighed for og magt til at give sine elever nogle målestokke for deres liv. Og disse målestokke er nødvendige, erkender man nu.

Hermed er skolen blevet sat tilbage på den opgave, som også tidligere tider gav den: At bestemme de værdier, der skal gives videre til næste generation, og udmønte disse værdier i en række redskaber, der kan bruges i livet efter skolen. Derfor er det også nødvendigt, at skolen ikke blot defineres snævert som lærernes og elevernes skole. Nej, skolen er også de forældre, der i tillid til skolen sender deres børn derhen. Det er netop i samarbejdet mellem hjem og skole, at værdierne skal bestemmes og blive til dagligdag. Problemet i 70'erne og 80'ernes skole var måske, at den undertiden troede, at den kunne afspejle alle kulturer. Netop det skabte splittethed og rodløshed hos alt for mange. Selv om det nødvendigvis udløser diskussion og undertiden voldsom uenighed, kan skolen på sit lokale sted ikke slippe for at definere, hvad den vil forstå ved kultur og hvilke værdier, den vil viderebringe. Men man kommer ikke langt i det arbejde, hvis ikke man tager sine rødder alvorligt. Vi har i Danmark kun en fælles kultur i det omfang, vi accepterer en fælles tradition og er villige til at videregive den under en eller anden form.

De store sammenhænge

På den måde slipper 90ernes skole ikke for at holde dom over meget af det, vi gjorde og sagde på seminarierne og i folkeskolen for år tilbage. Allerede i min seminarietid i 50'erne var der på seminariet en vis uvilje mod at beskæftige sig med de store sammenhænge i tilværelsen. At turde tegne en sammenhæng for sine elever fordrer jo, at man inddrager sig selv og sin egen vurdering. Det havde man ikke rigtigt lyst til. Så hellere dyrke detaljen og det, man opfattede som videnskabeligheden. Uanset at detaljen kunne være både spændende og interessant, var den på en sær måde uforpligtende. Jeg husker fra historietimerne, hvordan vi på videnskabelig vis fordybede os i vikingetiden. Vi gik grundigt til værks, undersøgte livsvilkårene for den tids mennesker, så på boforhold, undersøgte handelsveje, krigsvåben, påvirkninger sydfra i det danske samfund og meget mere. Derimod afstod vi stort set fra at vurdere af den fjerne tid, og vi afstod fra at sætte den ind i en større sammenhæng. Store dele af dansk og europæisk historie var ukendt for os, da vi var færdige med undervisningen på seminariet.

Den læreruddannelseslov, vi uddanner efter nu, er fra 1956. Den knæsatte sådanne tanker og udviklede dem til en pædagogisk ideologi. På den måde forsøgte man at imødekomme det mangekulturelle samfund, man så tegne sig i horisonten. Man ville skabe en skole, hvor der var plads til alle. Det var, som læreren på denne måde trådte nogle skridt tilbage. Fagene og samværet i skolen skulle stille eleverne frit i forhold til den historie og tradition, mange opfattede som en hindring for fortsat udvikling. Skolens arbejde skulle objektiviseres.

Set i bakspejlet kan sådanne synspunkter i 1990 synes sært antikverede og helt ude af trit. Og det er vel en erkendelse af det, der har fået læreruddannelsesudvalget til i en netop udsendt betænkning om fremtidens læreruddannelse igen at understrege værdien af sammenhæng og overblik i skolen og tale om personlighedsdannelsen som en vigtig del af læreruddannelsen. Det er nødvendigt at udvikle læreren som person, hvis man i skolen skal have mod til at hjælpe eleverne til overblik og forståelse af sammenhæng i tilværelsen. Og det kan være nødvendigt af og til at ofre fordybelsen for at få skabt et sådant overblik. Både på seminariet og i skolen skal vi måske have mod til engang imellem at være overfladiske. Eleverne skal ikke være miniatureudgaver af videnskabsmændene, men de skal udvikles og skoles til at leve menneskeliv. Det er nok karakteristisk, at i de år, hvor man så ensidigt valgte fordybelsen, kom et arbejdsredskab som fortællingen i miskredit. Fortællingen rummede en alt for stor subjektivitet, fandt man. Men også fortællingen er igen på vej frem. Netop i fortællingen ligger der nemlig gemt et overblik og en opfattelse af sammenhæng, og det gælder, uanset om samme fortælling er hentet i Bibelen, i historien eller i litteraturen. Vi har igen erkendt, at uden sådanne sammenhænge kan mennesker ikke leve. Så går tilværelsen i stykker for dem. Det har vi set mange eksempler på i de seneste år.

Lærere i en dansk skole

Det kan lyde mærkeligt, men måske er det tilstedeværelsen af de mange fremmede i Danmark, der igen har sat os på sporet af disse erkendelser. Indvandrere af mange slags, gæstearbejdere og flygtninge fra snart sagt hele

verden færdes nu imellem os. Det skaber debat og undertiden fjendskab, vel mest fordi pengene de sidste år er blevet færre og arbejdspladserne for få. Nogle vil dertil hævde, at de fremmede truer vores kultur. Jeg tror, de har uret. Tværtimod kan tilstedeværelsen af de fremmede i disse år måske kalde på en besindelse hos os. Mange af dem har jo en kulturel bagage, der er helt fremmed for os. De undrer sig over vore halvtomme kirker, vore splittede familier og vores rodløshed. Derfor kan netop de fremmedes tilstedeværelse blive en årsag til, at vi opdager, hvordan vi næsten har glemt, hvad dansk kultur egentlig er. Det er jo påfaldende, at det eneste sted, hvor vi af fuldt hjerte stemmer i på nationalsangen og vifter med det danske flag, er i Københavns idrætspark før en fodboldkamp.

Sammen med drøftelsen af Europas nye indre marked, unionsplaner og den slags kan indvandrerne være med til at kalde på besindelsen og samtalen om, hvad dansk kultur og tradition er for noget, og dermed på en overvejelse af, hvilket indhold vi vil give vores skole.

Kampen om myterne

På den baggrund er der måske nogle, der i nostalgii eller af lutter angst for fremtiden vil forsøge at skrue tiden tilbage og uden videre forsøge at genskabe den skole, der var engang. Men de fleste af os ved godt, at så enkel er sagen ikke. Vi kan ikke slippe den viden og forståelse af børn og unge, som vi har fået i vort århundrede, og som seminarieuddannelsen også har beskæftiget sig med de senere år. Vi har som aldrig før lært at værne om det enkelte barns integritet og ret til at være sig selv. Vi har talt om urørlighedszone og om retten til at vælge sit eget liv. Som aldrig før har vi inter-

esseret os for skabelsen af udviklende sociale sammenhænge i skolen med gruppeaktiviteter, medbestemmelse og opøvelse i demokrati. Vi har forsøgt at give plads for den skabende fantasi, for kreativitet og opfindsomhed. Endelig har vi som vel ingen sinde før lagt vægt på at skabe trygge og fortlrolige rammer om børn og unge.

Alt det kan vi ikke slippe. Men det udelukker ikke, at 90ernes store udfordring for skolen og dermed også for seminarieret bliver at finde frem til det fælles eller måske endog af og til at opfinde det!

Måske var de sidste 20 års alvorligste misforståelse blandt såvel skolepolitikere som blandt pædagoger af mange slags, at man fik skabt en skole, der var alt for anonym. Ingen tvivl om, at opgøret med det autoritære og stive efterkrigssamfund var nødvendig, også når det gjaldt skolen. Men 70erne var ikke i stand til at føre samtalen igennem. Af angst for at blive beskyldt for at bjergtage eleverne og dermed ensrette dem blev man stående ved objektiviteten som ideal. Idag erkender vi, at man ikke kan standse der. En ny generation har brug for den ældre generations holdninger og konklusioner for at få et afsæt til at komme videre eller for evt. at kunne gøre oprør.

Hele mennesker skabes gennem et møde med et sæt fortællinger, med sammenhænge og normer, videregivet ikke som tvang eller en trussel mod den nye generations frihed, men som en hjælp. Det myteløse menneske kan ikke overleve. Men at genfinde de fælles myter, i fællesskab med andre at skabe nye og at lære at anvende alt dette i skolen vil kræve både selvovervindelse og kamp. Det er jo ikke tidligere tiders sorte skole, vi skal genskabe, men en skole, der sætter mennesker i gang.

Dimittender 1990

Seminarieret

Bella Andersen, København
Flemming Andersson, Roskilde
Marianne Andreasen, Skagen
Christa Borg, Holstebro
Claus Davidsen, Struer
Carsten Bruhn Hermannsen, Bolderslev
John Korsholm Jensen, Ringkøbing
Mette Korreborg, Randers
Jette Kristensen, Øster Assels
Tina Lilleør, Resen
Aase Smedegaard Møller, Ringkøbing
Henrik Frøsig Nørsøller, Fredericia
Rikke Sørensen, Ålestrup
Susanne Rørholm, Struer
Anne-Marie Tolstrup Rønn, Thyborøn
Karin Christensen, Vamdrup
Birger Visby Graversen, Bækmarksbro

Karin Braüner Hansen, Kjellerup
Birgit Davidsen, Struer
Lise Jørgensen, Randers
Lone Kaasgaard, Randers
Bolette Kæstel, Ribe
Jane Larsen, Struer
Dorete Laursen, Nr. Nissum
Ulla Leegaard, Snedsted
Merethe Frank Mørup, Aulum
Lene Hauge Steffensen, Nr. Nissum
Lene Friis Palm, Ålestrup
Karin Parker, Odense
Anne-Marie Byskov Pedersen, Hvidbjerg
Jørgen Rønsholdt, Risskov
Marian Hamborg Sørensen, Struer
Bodil Klit Rønn, Lemvig
Poul Straagaard Jensen, Herning

Bageste række fra venstre: Marian Hamborg Sørensen, Jørgen Rønsholdt, Carsten Bruhn Hermannsen, Claus Davidsen, Jesper Jørgensen, Henrik Frøsig Nørsøller, Flemming Andersson, Birger Visby Graversen, Christa Borg, Karin Braüner Hansen. Mellemste række fra venstre: Rektor Henning Fogde, Jane Larsen, Dorete Laursen, Rikke Sørensen, Bolette Kæstel, Jette Kristensen, Ulla Leegaard, Marianne Andreasen, Anne-Marie Tolstrup Rønn, Tina Lilleør, Birgit Davidsen, Susanne Rørholm. Forreste række fra venstre: Karin Christensen, Aase Smedegaard Møller, Lise Jørgensen, Mette Korreborg, Lene Hauge Steffensen, Lone Kaasgaard, Anne-Marie Byskov Pedersen, Bella Andersen, John Korsholm Jensen, Karin Parker, Lene Friis Palm. Ikke med på billedet: Merethe Frank Mørup, Bodil Klit og Poul Straagaard Jensen.

Af årets dagbog

Ved Søren Porup (47)

Stof til Årets Dagbog modtages med tak hele året af Søren Porup, Hellasvej 18, Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf. 97 89 11 49.

Årgangstævner

30 60 års jubilæum.

Torsdag 14. juni samledes vi en lille flok på 8; af 11 mulige: 3 dimittender med ægtefæller og 2 efterlevende; et godt og hyggeligt samvær, hvor Edel og Kr. Vad var vore værter både i hjemmet i Holstebro og ved kaffen og rundgangen på seminariet.

Marie E. Larsen

31 59 års jubilæum.

Traditionen tro har en flok af de 13 nulevende været samlet til stævne og sammen med ægtefæller haft en hyggelig dag sammen den 9. august hos Gudrun og Im. Nykjær i Langå.

Hans Bakbo

33 57 års jubilæum.

25. juni havde årgang 33 stævne hos Agnes Vestergaard i Skjern.

35 55 års jubilæum.

Vi – dog kun 5 af årgangen + ægtefæller var i august samlet til en meget dejlig sammenkomst hos Arne Aabenhus i dennes sommerbolig i Fjellerup.

J. Bendtsen

40 50 års jubilæum.

Tirsdag den 26. juni havde vort festudvalg med Kristen Sloth som primus motor arrangeret vort stævne på Snoghøj gl. Færgetro, der ligger 1-1,5 km fra Kristen og Frederikkes hjem i Erritsø. Her samlede 14 af årgangens 19 mulige dimittender + 5 ægtefæller + 2 af vore kammerater, som nødvendigvis måtte »sidde over« til dimissionen 1941 pga. sygdom.

Kl. 10 var alle mødt frem til formiddagskaffen, hvor rundstykkerne sammen med kaffen satte gang i snakken deltagerne imellem – minder fra seminarietiden, de mange års virke i folkeskolen og den gode pensionisttilværelse til trods for en del helbredsskavanker. Det vakte stor glæde, da Ida Kappel pr. Falck ankom sammen med Ingse Rønn. Ida blev pga. sygdommen sclerose pensioneret allerede i slutningen af 60erne og havde ikke i lang tid kunnet deltage i vore stævner i Nørre Nissum. Ingse Rønn blev i eksamensterminen maj-juni 1940 pga. gigtsmerter indlagt på Lemvig sygehus.

Alle var også glade for, at Margrethe Christensen, der blev alvorligt syg i begyndelsen af 2. seminarieklasser, kunne være sammen med os – også hun blev dim. 1941.

Da snakken nærmede sig »pianoni-

veauet«, blev der tid til at bese den 55 år gamle Lillebæltsbro fra »undersiden«, stranden og den smukke omegn.

Kl. 13 samledes vi ved middagsbordet, hvor den kærkomne drøftelse fortsatte mellem de retter, der blev serveret. Thomas Johansen, der havde påtaget sig at holde festtalen, fremdrog bl.a. minder fra vor seminarietid og årene frem til 50-års jubilæet og heri indgik en sang om *Folkeskolelærerminde*, der havde omkvædet: »Man skulle bare ikke ta' det så alvorligt«. Einar Lilbæk fremdrog seminarieminder »set i bakspejlet«. Der blev dvælet ved ankomsten medio nov. 1935 i F-klassen. De ca. 30 elever viste ikke særlig glæde ved nye elevers ankomst i klassen – de var jo rigelig til at »fylde« en ny seminarieklasse op – man nåede hen på foråret 1936 op på 42 elever. Arbejdet og oplevelser i de 4 seminarieklasser blev fremdraget, ligesom ekskursioner, lejrskoleopholdet i Bryrup, tur til Hamburg og Lübeck m.v. Dimissionsfesten, vort »afsked« med Byskov Bakke og Seminariet blev også omtalt, ligesom der blev udtalt mindeord om vore fire afdøde kammerater.

Anna Lilbæk, f. Mikkelsen foranledigede afsyngelse af en skoleseddel på vers »skrevet« af Peders far, samt en sang »Holmslands Klit« tekst og melodi af vor afdøde kammerat: Poul Sørensen.

Ved 17-tiden var vor »Snoghøj-halvtreds års stævne« tilendebragt, men de fleste fortsatte videre i Frederikke og Kristen Sloths hjem i Erritsø, hvor vi i de smukke omgivelser inde og ude rigtig følte os som kærkomne gæster, og her nød vi den vel-smagende og smukt anrettede aftenanretning. Vi siger Frederikke og Kristen Sloth en stor tak for det veltillrettelagte stævne

og de dejlige timer på Sandbakken 12 i Erritsø.

E. Lilbæk

45 45 års jubilæum.

14. juni blev en af sommerens mange solskinsdage, og flaget var gået til tops på både seminariets flagstang og i haven på Toften nr. 1. Årgang 45 samledes nemlig til 45 års stævne. Karen, Karen Elise og jeg havde forud forsøgt os med et meget uformelt program, hvor kun det kulinariske var lagt i faste rammer.

Kl. 12 invaderede vi »Den gamle præstegård«, (15 dimittender, 4 ægtefæller + den sidste af vore gamle lærere, Koch). Det blev et festligt samvær med taler, Ullas sang og hyggelig snak på langs og tværs af bordet.

Efter middagen dryssede vi rundt og så på lokaliteterne, som de tager sig ud i dag. Vi havde ikke tænkt os at gå i enkeltheder, men det blev en god oplevelse at møde rektor Fogde, der beredvilligt spurgte, om der var noget, vi gerne ville se, hvorefter han tog flokken med til bl.a. telehuset (den tidligere rektorbolig).

Kl. 17,30 var hele gruppen samlet igen, denne gang på Toften 1. Vi nød et meget enkelt traktement, fik igen sunget noget og tog så afsked efter en god og afslappet dag.

En stor tak til alle, der mødte op. Vi ses forhåbentlig igen i -92 til vor gamle skoles 100 års fest.

Ellen Jensen

55 35 års jubilæum.

Lørdag d. 1. september samledes en stor del af 55-holdet til stævne i Nr. Nissum,

hvor vi traditionen tro mødtes hos Else og Ove Ellebæk. Efter en dejlig frokost her gik turen til seminariet, hvor især de gamle bygninger, men også en del nye blev »efterset« under kyndig og munter vejledning af lektor Koch. Dagen sluttede med middag hos Solvejg og A. C. Sørensen i Asp, og med denne var igen et godt minde lagt til rækken af sådanne siden starten på seminariet for 40 år siden.

Orla Nedergaard

60 30 års jubilæum.

Den 15.9.1990 mødtes vi igen – en flok fra den gode årgang 1960 – til jubilæumsstævne på Nørre Nissum seminarium. I den gamle præstegårds hyggelige storstue nød vi først kaffe med tilbehør, og efter snakken at dømme var der ikke mangel på samtalestof.

Det lykkedes dog Søren Porup at fange alles opmærksomhed med et interessant strejftog gennem de begivenheder, som har haft betydning for seminariet, siden vi forlod stedet, og det var glædeligt at erfare, at man ser med fortrøstning på seminariets fremtid.

Også Koch gjorde os den glæde at være til stede og fik os med sine kommentarer og supplerende bemærkninger til Porups tale til at konstatere, at han stadig er i besiddelse af tankens klarhed og glimtet i øjet. Nævnes med tak skal også, at fru Tangsig havde taget imod indbydelsen til at komme og være med til at skabe forbindelse mellem dengang og nu.

Efter den traditionelle fotografering på trappen foran »Den Gule« var der tid og vejr (sol og frisk vind) til en tur rundt til gammelkendte steder og moderniserede

lokaliteter, inden turen gik videre til Lemvig, hvor middagen på Scandinavian Holiday Center var upåklagelig.

Det var dejligt at være sammen igen. Stor tak til Grethe og Robert for deres store arbejde med arrangementet. Tak for en god dag til de ca. 50% + ægtefæller, som deltog. På gensyn til alle – og forhåbentlig endnu flere – til stævnet i 1995, som Følmer og Kirsten Bundgaard har lovet at tage sig af.

Kirsten Østergaard Melsen

65 25 års jubilæum.

Goddag – men er det ikke??

Jo, det er det da – og så kom jubelen og knuset.

Igen og igen udspillede dette sig på parkeringspladsen foran det, der engang var Krügers ejendom, og grunden var, at holdet, der blev dimitteret i 1965, holdt 25-års jubilæum i »Den gamle Præstegård«. Det var et festligt sceneri, for vi har kun holdt jubilæumsfest én gang, og det var efter 5 år, så da var der ikke så mange rynker, så mange grå hår (eller mangel på hår), så mange – nå, det kan være lige meget!

Ud af 81 mulige var vi 65 til stede, og 13 lærere fra vores tid gjorde os den store glæde at være sammen med os til kaffe om eftermiddagen lørdag den 18. august. Det var årgangen, »der gjorde, hvad de kunne, og som var tunge at danse med«, der blev budt velkommen, og hvis man skal dømme efter styrken af snakken, mens vi drak kaffe, så er det slet ikke så tosset, hvad de har gjort gennem de 25 år. Der var en generel glæde og positiv stemning, både over at være sammen, men også over at fortælle om den daglige gerning. Det var

et gennemgående træk, at 65erne gør, hvad de kan, for at børn og unge skal få en god ballast med sig ud i livet, og det er nu slet ikke så ringe. ... Som én af de få, der har brugt en lærereksamen som udgangspunkt for noget andet, er jeg fuld af beundring for deres gå-på-mod og vilje til at få noget positivt ud af det at være lærer også i en nedskæringstid.

Da loftsbrædderne havde været ved at løfte sig en tid, fik rektor Henning Fogde ordet for at fortælle lidt om seminariets glæder, sorger og udvikling gennem de 25 år. Det var spændende at høre om, og vi må medgive seminariets ledelse og lærerstab, at de gør altså også, hvad de kan, så godt og vel.

Selvfølgelig skulle vi rundt og se bygningerne, og alle de steder, hvor der knyttede sig minder til for os. Det var dejligt at se, at de gamle bygninger bliver gjort så flot i stand, men at der bor piger på Troja, det siger alligevel, at tiderne har ført ændringer med sig!!

Lektor Abrahamsen tog os med på en tur rundt til festsalen, det lokalhistoriske arkiv og telehuset og gennemgik det grundigt og spændende for os. For os, der er flyttet lidt langt væk og måske slet ikke havde været der siden -65, var det en god ting at få lov til at få et indblik i alt dette »nye«.

Efter dette samledes vi igen i »Den gamle Præstegård« og havde en lang og dejlig aften, hvor vi spiste, snakkede og sang de sange, som skal synges, når vi er i Hellas så tæt ved Limfjorden. Ved dansen sidst på aftenen viste de 50-årige 25-års jubilarer, at de stadig gør, hvad de kan, også når det gælder at feste. Det var dejligt!

Vi vil gerne sige tak til I lærere, der ville

være sammen med os, også til jer, der ikke kunne, men sendte en hilsen. Til jer og til hinanden siger vi: På gensyn til seminariets 100 års jubilæum!

Elly Læsøe Fink

80 10 års jubilæum.

Lørdag d. 13.10. mødtes 13 forventningsfulde og glade personer på »Den gamle Præstegård« i Nr. Nissum til IV, 5 (1980)'s 10 års jubilæum.

Gensynsglæden var stor – og snakken gik lystigt, medens vi indtog vores frokost. Efter kaffen var der mulighed for at kigge lidt nærmere på seminariet. Arne Petersen, som havde været vores dansklærer på seminariet, viste rundt til de »kendte« lokaler. På Borgen kunne vi straks udpege »vores« stambord. Enkelte mente også at vide hvilken plads, der havde været »deres«.

Sidst på eftermiddagen samledes vi hos undertegnede på Gudumvej 24 i Nr. Nissum. Her fremstillede vi i fællesskab midt dagen under megen snak og munterhed. Vi nød lidt »taffelmusik« ved Ejner (klaver) og Arne Petersen (violin). Senere viste Ejner eksempler på breakdansens svære kunst. Meget fornøjeligt!

Stemningen var fin, og vi var enige om, at det havde været meget hyggeligt at mødes igen.

Søren Peter Moldrup og Lene Kvist Krogh (f. Pedersen) lovede at »indkalde« til 15 års jubilæumsfest i 1995 – så hermed på gensyn i 1995. *Solvejg Vilsbøll*

84 6 års jubilæum (startet i '80, så derfor).

Efter meget arbejde lykkedes det os at få fat i de fleste adresser fra vores årgang. In-

itationen til gensynsdagen blev sendt ud, og vi var spændt på, hvor mange der mon havde lyst til at være med.

Det blev kun til 15 tilmeldinger – vi er åbenbart i den fødedygtige alder, for flere var forhindret pga. dette.

Dagen oprandt (18. august) og vi mødtes kl. 14,30 hos Else Ilsøe til et dejligt kaffebord.

Snakken gik livligt om job, familie og fritidsliv. Senere på eftermiddagen viste Alfred Pedersen os rundt på seminarier. Det var meget spændende at gense alle bygningerne, selv om der er sket store forandringer på de få år, der er gået, siden vi forlod stedet.

Aftenen tilbragte vi i den gamle præstegård. Det blev en hyggelig aften. – De fleste af os har bibeholdt lærerjobbet, men enkelte havde søgt job inden for det private erhvervsliv.

Alt i alt et vellykket stævne, som vi vil gentage i 1994.

Birgit Vognstoft

85 5 års jubilæum.

Tid: 2/11-1990.

Sted: Hos Hanne Holmboe i Struer.

Menu: Rødt kød, salat, ost, chokolade, vin og øl i rigelige mængder.

Forventninger: Vi var meget spændte på dette »stævne«. Kunne vi efter 5 år kende hinanden, genfinde jargonen fra 85 – eller ville vi stik imod al forventning være blevet voksne, – men nej.

Realiteter: Vi er, som vi var i 85. Vi snakke, pjattede, grinede og var ind imellem alvorlige – akkurat som dengang. Hvor er det dog herligt, at nogle ting her i livet er uforandrede. Vi hyggede os sammen til

den lyse morgen, – og efter et godt »morgen«-måltid sagde vi farvel og på gensyn.

Vi aftalte, at denne succes burde gentages, – og at der denne gang ikke behøvede at gå 5 år.

Hilsen til alle fra klassen, der ikke deltog. Hvor var det synd for jer.

På årgang 85, 3's vegne

Anne Marie Nygaard

og *Hanne Holmboe*

Personalia

24 Karl Larsen, »Rosengården« i Humlum.

47 H. C. Ager udn. til skoledir. i Skjern
1. apr. 90

65 Ruth Andersen (Møller), viceskoleudir. i
Frederikshavn 1. aug. 90

Erik Vinter Kristensen, forst. for VUC
og HF i Herning

68 Erik Hübertz, forst. f. ældreinst. Klosteret i Randers

70 Svend Erik Jensen, insp. på Låsby skole
1. aug. 90

Jens Alfred Gadmar, Sønderlands-sk. i
Holstebro 1. aug. 90

71 Anton Olesen, Skallerup friskole (leder)
Lene Olesen, Skallerup friskole (lærer)

Lilli Lundsgaard, årsvikar på Thorum-
gård efterskole

Knud Thøgersen, forst. på SID's efter-
skole i Hald

72 Lissie Wolf-Jürgensen, Esbjerg

Jørgen Larsen, direktør for Sport Tra-
ding i Stakroge

74 Preben Damgaard, leder af helsecenter
på Benalmadena Costa, Costa del Sol,
Spanien

75 Agnete Munch Mouridsen, f. Olesen,
hjemmeg. husmor

- 77 Jens Peter Poulsen, forst. på Borremose
ungd.-sk. 1. aug. 90
- 78 Birger Henriksen, Vestjysk fritidscenter i
Ulfborg
- 80 Jens Peter Rejkjær, højskolelærer, MA-
grad i kommunikation USA 1989
Kurt Ejvind Nielsen, skoleleder, Fringa,
Tanzania
Majbrit Lillevang, f. Brask, ansat i
Dansk Supermarked i København
Karl Krogh, Hyldgårdsskolen i
Ikast
Henrik Voldmester, billedhugger i
Husby
Anette Lillevang, ansat i Ulfborg
Marie Lund Hansen, ansat i Staby
Solvejg Mathiasen, f. Raakjær, ansat i
Flynder
Marie Kjeldsen, ansat på Midtj. kr. frisk.
i Herning 1. aug. 90
- 83 Birgit Gundersen, f. Thomsen, vikar på
Vesterbølle efterskole
Lene Kjølgaard Bech, ansat v. Nexø
skole 1. aug. 89
- 84 Jesper Hoffmann og Randi Meldgaard
Hoffmann ansat på »Balle Fri- og Ung-
domsskole« 1. aug. 90
Marianne Sørensen ansat i Mariager
1. aug. 90
- 85 Kirsten Sloth, vikar på Sunds skole
Dorit Thuehøj Sørensen, vikar på Fre-
deriks skole
Merete Westh Sloth, timelærer på
Allingåbroskolen
- 89 Hanne Kristensen, vikar i Harboøre/
Thyborøn
Jørgen Lyng, Nr. Nissum efterskole
- 90 Bella Andersen, Tømmerup Fri- og
Efterskole v. Kalundborg
Flemming Andersson, Roskilde Tekni-
ske Skole
- Marianne Andreassen, aftenskolelærer
ved LOF
Christa Borg, støttepæd. og vikar på
Vemb skole
Claus Davidsen, VUC i Lemvig/
Struer
Carsten Bruhn Hermannsen, Nr. Nis-
sum øvelsesskole
John Korsholm Jensen, Nr. Nissum
øvelsesskole
Mette Korreborg, Rismølleskolen i
Randers
Jette Kristensen, Ølstруп skole
Tina Lilleør, Linde
Aase Smedegaard Møller, Vesterbølle
efterskole
Henrik Frøsig Nørsøller, Hardsyssel
efterskole
Rikke Sørensen, Nr. Nissum efterskole
Susanne Rørholm, Struer
Anne-Marie Tolstrup Rønn, Thyborøn
Karin Christensen, Nordsjællands efter-
skole
Birger Visby Graversen, Rågelund efter-
skole
Karin Bräuner Hansen, Frøstrup Have
efterskole
Birgit Davidsen, Struer
Jesper Lundetoft Jørgensen, årsvikar på
Hvide Sande skole
Lise Jørgensen, Femmøller efterskole
Lone Kaasgaard, Struer
Tina Kammer, Gudminderup friskole
på Sjælland
Bolette Kæstel, ophold på Langelands
folkehøjskole
Jane Larsen, vikar på Lægården
Dorete Laursen, Lemvig
Ulla Leegaard, på udenlandsrejse
Merethe Frank Mørup, vikar på Tim-
ring skole

Lene Hauge Steffensen, Nr. Nissum
 efterskole
 Lene Friis Palm, klubpædagog i Hel-
 singør
 Karin Parker, vikar på Hvide Sande
 skole
 Anne-Marie Byskov Pedersen, vikar på
 Klinkby skole
 Jørgen Rønsholdt, årsvikar på Fenskær
 efterskole i Nr. Nissum
 Marian Hamborg Sørensen, Struer

Afsked med pension

- 47 Niels Chr. Christensen, Søndersø på
 Fyn, 31. aug. 90
 48 Jørgen Gjørup, Trige, 31. juli 90
 Laust Tjørnild, Holstebro, 31. juli 90
 49 Svend Erik Nielsen, Holstebro
 Christian Østerby, Borremose ungd.-sk.
 50 Orla Sørensen, 31. juli 90
 51 Folmer Kaag, Randers, 31. juli 90
 Villy Christensen, Frederikshavn, 30.
 april 90
 52 Karen Elisabeth Steensgaard, Nyk. M.,
 31. juli 90
 53 Lars Busk Sørensen, Harboøre, 31. juli
 90
 Johannes Schjødt, Ø. Assels, Mors, 31.
 juli 90
 Elly Høy Jensen, Herning, 31. juli 90
 54 Magda Martinsen, Henne – efter 34 år i
 Surinam i Sydamerika
 Lydia Jespersen, dec. 89
 55 Ove Ellebæk, Nr. Nissum
 Agnethe Fynbo, f. Bach Nielsen
 Ida Poulsen, f. Underbjerg Mikkelsen

Dødsfald

- 20 Marius Larsen, Hjortshøj, juni 90
 21 Thora Hansen, Randers, 7. aug. 90

- 22 Niels Christian Kjelgaard, jan. 89
 24 Anton Kjærgaard Larsen, Mosbjerg, 10.
 jan. 90
 25 Peter Morten Kjær, tidl. Ravnholt skole,
 4. apr. 89
 Niels Vestergaard Markusen, tidl. Ters-
 løse, 10. dec. 89
 Elna Danielsen, Odense, 3. okt. 90
 28 Holger Christensen Haubo, Dronning-
 lund, jan. 90
 29 Niels Gade, Tappernøje, 2. dec. 89
 30 Anders Præsius Madsen, Silkeborg, 20.
 feb. 90
 33 Ingrid Sinkbæk, Ålborg, 3. sep. 90
 37 Peder Nørby, Silkeborg, 11. juli 90
 38 Johannes Madsen, Næstved, jan. 90
 39 Henning Gantriis, Birkerød, dec. 89
 Kristian Sidelmann, Rødovre, 28. apr. 90
 41 Ellen Holm Jørgensen, Nykøbing M.,
 14. feb. 90
 43 B. B. Lillelund, Ålborg, 8. nov. 90.
 Verner Tanghøj, Esbjerg, medio nov. 90.
 44 Johannes Thomsen, Frederikshavn, jan.
 90
 48 Magda Nielsen, f. Hansen, Brønderslev,
 13. maj 90
 50 Martin Riis, maj 90
 52 Edith Moisgaard, Tommerup 6. okt. 90
 56 Erik Ørskov, Hobro, 27. juli 90
 Eva Svenningsen, f. Kristensen, Herrup,
 10. maj 90
 66 Henry Ladekjær, Godrum v. Nr. Snede,
 apr. 90
 68 Aage Ahlers, 1989
 73 Anna Kirstine Juhl Jensen, Nr. Nissum,
 juni 90
 Kirsten Gade, f. Munk, Kjellerup, marts
 90
 78 Lis Weidemann, Afrika, 3. febr. 90
 82 Anne Birgitte Jensen (Gitte), Nr. Nis-
 sum, 10. febr. 90

Foreningsmeddelelser

Ved formanden J. Hauge Nielsen

Efter i en årrække at have haft en svag tilgang af medlemmer kan foreningen i år glæde sig over en god medlemsfremgang. En stor forening er forudsætningen for, at årbogen fortsat kan udgives til en meget overkommelig pris.

Foreningen har ca. 1100 medlemmer, men jeg opfordrer til, at medlemmerne gør en indsats for at skaffe endnu flere.

Foreningens opgave er først og fremmest at være et bindeled mellem gamle elever og Seminariet og HF, samt at være et bindeled mellem gamle elever indbyrdes. Opgaven løses gennem udgivelsen af årbogen, som derfor kan siges at være hovedopgaven. Men af og til dukker der andre opgaver op. Helt tydeligt i forbindelse med seminariets 100-års jubilæum i 1992. Foreningen agter at udgive et

festskrift, en jubilæumsbog, som vil blive tilsendt medlemmerne. Som bestyrelsens planer er nu, vil vi også i 92 udsende en årbog – men en lille tynd bog – indeholdende de vigtigste oplysninger fra seminarium og HF. Vi tænker her på Årets Dagbog, rektors årsberetning, dimittendbilleder og lignende.

HF-elevforeningen er ophørt med at eksistere. Der er ikke længere grund til at oprettholde to foreninger, så derfor er den optaget i elevforeningen, som på denne måde bliver en forening for alle, der har uddannet sig her.

Økonomi

Foreningens økonomi viser i år et underskud. Vi har derfor i bestyrelsen bestemt, at prisen for årbogen, som samtidig er kontingent, sættes op til 50 kr. Stadig meget billigt. Som andre år kan ekstra numre fås for 30 kr. plus porto.

Valg

Horst Knüppel og Hans Colding er på valg i år. Bestyrelsen foreslår genvalg. Såfremt der ikke inden d. 1.2. 91 indkommer andre forslag, tages ovenstående til efterretning.

Nr. Nissum Seminariums Elevforening

Regnskab for året 1. oktober 1989 - 30. september 1990

<i>Indtægter</i>		<i>Status pr. 30/9 1990</i>	
Årbog 1988	540,00	<i>Aktiver</i>	
Årbog 1989	47.680,00	Girokonto	52,98
Renter	5.097,27	Unibank	79.399,91
Underskud	2.544,92	Obligation	6.358,42
	<u>55.862,19</u>	Kassebeholdning	187,75
			<u>85.999,06</u>
 <i>Udgifter</i>			
Årbog 1989:		<i>Passiver</i>	
Trykning	34.510,70	Overførsel pr. 1/10 1989	88.543,98
Postbesørgelse m.v.	7.988,20	Underskud 1/10 89-30/9 1990	2.544,92
Girokort, kuverter m.v.	2.792,02		<u>85.999,06</u>
Moms	8.374,08		
	<u>53.665,00</u>		
 Redaktions- og bestyrelsesudgifter	690,00		
Porto	1.064,50		
Kontorartikler	89,94		
Kopiering	74,00		
Gave	278,75		
	<u>55.862,19</u>		

Nr. Nissum, den 30. september 1990 V. Gohr Lauridsen

Nærværende regnskab er dags dato gennemgået af undertegnede. Bøger og bilag er sammenholdt. Intet er fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 18. oktober 1990 Jens Lynge Søren Porup

Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium 1991

14. kor- og orkesterstævne

25.-27. januar 1991

PROGRAM:

Symfoniorkester:

P. Tjaikowsky: Romeo og Julie.

Dirigent: Alf Sjøen.

(Separate prøver for blæsere og strygere
lørdag formiddag)

Kor og orkester:

F. Poulenc: Gloria i G-dur

Korinstruktion: Tage Ringgaard.

Solist: Dorrit Basse.

Dirigent: Alf Sjøen.

A capella kor:

Bernhard Lewkovitch: Til en følsom
veninde

Tidligt forår

(Tekst: Frank Jæger)

Dirigent: Tage Ringgaard

Stævneensemble:

W. A. Mozart: Sinfonie i D-dur KV 133
samt populært værk indrettet efter den ak-
tuelle besætning.

Dirigent: Poul Erik Henriksen.

Desuden vil der blive lejlighed til forskellig
musikalsk udfoldelse med eksempelvis a ca-
pellasang, kammermusik, folkemusik og
- dans etc.

